II

s. Pasaule kļuvusi cita. Ne
s tā, kad cilvēks saucis g
negodu, netikumu par tī
. Vai tad tā būtu tā paza
aradīze, kuŗu tagad sa
Kārlis? Hej, Krišj
viņš pēkšņi piespieda v
rga sāniem, un tūdaļ iesk
vējš, zem viņiem atskan
n zemes šļakstiem.
pagalmā kūtsgalā žvagst
un trakoja suns, izmi
un viņa rējieni pārvērt
akota cilvēka vaimanas, k
mesties nāvē, lai aizsarg
, bet saķēdēts spēj tikai

si!" iekliedzās Ēvalds, noska
sam pagalmam. „Atjēdzies
Nebrēc uz draugiem," viņš
no zirga un, uzsitis ar del
nuguras, palaida vaļā pavadu
jās, veci."
pagriezās un rāmā soli aiz
staļļa pusi.
s jautri pasmējās. Viņam bi
sirdi, it kā beidzot būtu iz
ielāko varoņdarbu savā dzī
ā būtu pacēlies pats sev pār
d sev teiktu: „Beidzot tu at
kas tu esi."
bija saticies ar suni. Ēvalds
ka Maksis uzmanīgi apsk
ripšķi un, laikam kaut ko
zdams, te neapmierināts rū
īksmīgi ieņurdējās.
gaisma, kas bija Vileru istab
ā, pēkšņi pārvietojās, mirkš
nai ieslīdot caur rūtīm pa
aurājā gaismas palti, kas
pusē. Puisis jau griezās uz
kad aiz mājas stūŗa iečīk
zmanīgi soļi. Viņš palika uz
bet juta, ka nespēj nomāk
umu, un kļuva nikns pat
— Kāpēc man jāuztraucās
reižu esmu stāvējis naktī uz
ai pagalmā. Nekad neesmu
it negaidīts vai lieks? Uz
Jā, pāŗa mēnešu es te ne
jis. Man bijis no kaut ka
— Viņš pukojās pie sevis.
a pagriezās ap stūri un ne
stājās.
te.
tas?" Ēvalds šķita dzirdam
užamu izsaucienu.
Viņš pazina.
akar."
.," viņa vēl nepazīdama de
priekšu.
abijies," viņš teica samulsis
mani?"
ds," kaut kas auksts iezvēl
ausīs — līdz sirdij.
(Turpinājums sekos)

Chronika

lss" saucas otrs latviešu
sts, kas jūnijā Sigismunda
ka vadībā sācis iznākt K
tātora technikā. „Atbalss" i
eizi nedēļā Toronto pilsētā
Latvietis", kā ziņots, izn
oņā.
ešu mūziku vakarrīt no K
rraidīja Ziemeļrietumvācij
ns. J. Vītola un J. Medi
atskaņoja G. Trēziņa (sop
Meļķis (klavieres).
Svarcbacha Franču-latviešu
u izdevis J. Kadiļa apgād
nā.
usi M. Sostes Ģeometrija
ām, III daļa (planimetrija
mi un ievads trigonometrijā
Mežezera kulta dziesmas
aita iznākušas otrā izdevumā
a Bērziņa zīmējumiem un
pgāds „Ceļš."
ešu skautu un gaidu mēne
Ugunskurs 1948. g. 1. numurs

IZLABOJUMS

laikraksta 22. jūnija numu
stā „Tālsaruna! Steidzami!"
ies nepatīkama iespiedkļūda
pēdējā slejā 3. rindkopā no
pareizi jābūt: „Sūtnis Kri
ltīgi pūlējās pa virspavēl
vadiem sazvanīt Lietuvas

ijas bārddzinis ceļos amerikāņu joslu

rgas latviešu operas ansamblis ar
CSa komandiera pulkv. P. Berga
irmo reizi kopš dibināšanas ar d
omisko operu „Seviļjas bārddzinis"
viesizrādēs ārpus Oldenburgas. Pē
dēs Holcmindenē viesu vīzē uz
norvēģu karavīri, augsti IRO ie
tautieši pat no attālajām Bloma
enes, Getingenas un Hanoveras
pāri, par 4500 apmeklētāju. Pē
kšliniekiem B. Piekalniti, E. Pere
Franku un I. Munteri ļoti atzinīgi
rēzdenes operas bij. direktors pr
„Hannoverische Presse" mūzikas k
Dr. Hipke, izceļot dziedoņu ans

Seviļjas bārddziņa" oldenburgie
ar lielu nopietnību. Pat dirigē
e dažkārt vēlā nakts stundā ne
tu, lai palīdzētu darināt kostīmu
as veidojis E. Dajevskis. Vīšķe
s ir par orķestri, kuŗu oldenbu
ētos skaitliski lielāku.
rgas operas ansamblis ar „S
ārddzini" paredzējis viesoties ar
u joslā — Štutgarres operā, Augs
ātrī un, iespējams, lielākajās pē

Eduards Ķe

LATVIA
Latvian Newspaper
Published under EUCOM Civil Affairs Division Authorisation Number UNDP 196. Publisher and Editor: Kārlis Rabācs, DP Camp Kleinkötz near Günzburg/D. Printer: „Schwäb. Volksbl.", Günzburg/D., Bgm.-Landm.-Pl. 7. Circulation: 4000. Published twice weekly. Editorial office: Günzburg/Do. Dominikus-Zimmermann-Str. 2

LATVIJA
LATVIAN NEWSPAPER

Nr. 50 (155)
Piektdien, 1948. g. 2. jūlijā
Iznāk otrdienās un piektdienās. Izdevējs: BALK uzdevumā Latviešu preses darbinieku sadarbības kopa. Atbildīgais redaktors: K. Rabācs vietn. A. Liepa, redaktori: Z. Bārda, M. Čulītis, H. Mindenbergs, A. Smits. Adrese: Günzburg-Do.; red.: Dominikus-Zimmermannstr. 2 (tālr. 50), apg.: Marktpl. 25 (t. 84), spiest: Bgm.-Landmann.-Pl. 7 (t. 92)

PLĪSUMS „DZELZS PRIEKŠKARĀ"

Dienvidslavu komūnistu partija izslēgta no kominforma

Tito apsūdzēts par trockistu

Pirmās šķiras pasaules sensācija, politiskas bumbas sprādziens, ievērojamākais notikums pēc kara, — tā un līdzīgi pasaules prese novērtē pirmdienas vakara paziņojumu, ka Rumānijā slepeni sanākušais kominforms izslēdzis Dienvidslaviju no komūnistiskā informācijas biroja un vērš vissmagākos apvainojumus pret Dienvidslavijas komūnistu vadoņiem ar maršalu Tito priekšgalā.

Notikums pārsteidza ne vien nekomūnistisko pasauli, bet arī citu zemju komūnistus, tā ka Varšavas komūnistu aprindās pirmo BBC ziņu par to uzņēma ar neticību, uzskatot to par kārtējo „kapitālistu provokāciju". Kaut arī daži novērotāji vēl pielaiž domu, ka Tito un vesela kominforma zara nozāģēšana varētu būt Kremļa blefs, vairums politiķu tomēr notikumu uzņem ļoti nopietni un apzīmē to par bīstamu plaisu komūnisma mūrī un par pirmo plīsumu „dzelzs aizkarā".

Kominforma komunikē, kuŗa sastādīšanā galvenais vārds piederējis Padomju Savienības pārstāvim Ždanovam, Dienvidslavija un tās vadītāji komūnistu darbinieki apsūdzēti trockismā un novirzē no marksisma-ļeņinisma ģenerāllīnijas un Maskavas politikas. Dienvidslavijas politika esot bijusi pretkrieviska un pārāk nacionāla. Dienvidslavijas atlikušie „īstie" komūnisti aicināti nostāties pret „reakcionāro" Tito valdību un uzņemties valsts vadību.

Uzskaitot visus Dienvidslavijas un Tito „pārkāpumus," viņam pārmet pārmērīgu nacionālismu un personīgu varas kāri. Padomju aģenti un lietpratēji Dienvidslavijā bijuši pakļauti Tito slepenpolicijas uzraudzībai, gluži kā citi ārzemnieki. Arī izturēšanās pret padomju delegācijām bijusi vēsa. Dienvidslavijas ārpolitika apzīmēta par „parasta veida imperiālismu". Tito esot noliedzis šķiru cīņas nepieciešamību un rūpniecības proletariātam pāri nostādījis zemniekus, tādā kārtā padarot savu iekšpolitiku „buržujisku". Beidzot kominforma komunikē pārmet Dienvidslavijai padomju armijas diskreditēšanu un aicina nodibināt Belgradē valdību ar „internacionālāku raksturu". Dienvidslavijai pārmet arī, ka tā esot slepeni vērsusi skatus uz rietumiem un Tito nesen neuzmanīgi izteicies, ka rietumu imperiālisms to apdraudot mazāk nekā Maskavas hegemonija.

Jau 26. jūnijā Londonas diplomātiskās aprindas pareģoja nopietnu politisku krizi Dienvidslavijā un apgalvoja, ka Tito nonācis Maskavas nežēlastībā. Viens no iemesliem esot bijusi Tito neveiksme Triestas problēmas nokārtošanā Maskavai vēlamā garā, pieļaujot rietumvalstīm pārņemt šai lietā iniciātīvu, un piesolīt to Italijai. Tāpat Maskavas neapmierinātību radījusi divu valdības locekļu — finanču ministra Zujeviča un vieglās rūpniecības vadītāja Hebraga atlaišana. Angļu novērotāji izteicās, ka Kremlis paredzot Dienvidslavijas krizi likvidēt drīz, jo citādi nebūtu piekrities Donavas konferences sasaukšanai 30. jūlijā Belgradē. Pieņem, ka Dienvidslavijas jautājums bijis arī Varšavas ārlietu ministru konferences slepenajā darba kārtībā. Novērotāji atceras arvien jaunus faktus, kas jau agrāk likuši domāt par iespējamām Maskavas un Belgrades nesaskaņām: Tito dzimumdienas apsveikumu vidū neesot bijis ne Staļina, ne Molotova apsveikuma, tāpat raksturīga bijusi kominforma sasaukšana Rumānijā, nevis organizācijas līdzšinējā mitekļī Belgradē.

Otrdien Dienvidslavijas komūnistu partija publicēja atbildes paziņojumu, kuŗā kominforma apsūdzības noraida kā vislielākā mērā nedibinātas. Šos nedibinātos apvainojumus cēlusi Padomju Savienības kompartija, un pārējo valstu komūnistu vadības apsūdzībai pievienojušās bez apstākļu pārbaudes. Tas padarījis neiespējamu pašai Dienvidslavijai piedalīties ar savu delegāciju kā līdztiesīgam partnerim šo jautājumu izspriešanā.

Atbilde domstarpības nokārtot tiešās sarunās starp Padomju Savienības un Dienvidslavijas kompartiju. Beigās apliecināts, ka dienvidslavu komūnistu partija neļaušot nekādiem pārpratumiem sevi novirzīt no ciešas sadarbības ar Padomju Savienības un citu valstu komūnistu partijām.

Kominforma vadība jau otrdien šo atbildi noraidīja, norādot, ka dienvidslavu komūnisti gan vārdos apliecinot savas simpatijas Padomju Savienībai, bet visa pēdējā laika rīcībā pierādījuši pretējo. Otrdien Bulgārijas, Itālijas un Francijas kompartijas apliecinājušas, ka pilnā mērā atbalsta kominforma lēmumu.

Pašā Dienvidslavijas presē līdz trešdienai kominforma paziņojums nebija publicēts, un iedzīvotāji par apsūdzībām pret Tito zināja tikai no baumām. Arī oficiālas Belgrades aprindas ārzemju preses pārstāvjiem atteicās notikumus komentēt. Pēc Šveices radio ziņām, Tito jau vairākas dienas iepriekš ar tuvākajiem domu biedriem esot devies uz savu vasaras mītni Slovēnijā, Austrijas pierobežā. Pēc citām ziņām, Tito it kā jau bija „izolēts".

(Beigas 3. lpp.)

Vai ASV atbrīvos Dienvidslavijas kapitālus

Maskavā un pārējā Austrumeiropā nopietni apsvērot iespēju pārcelt kominforma galveno mitekli no Belgrades uz kādu citu pilsētu, iespējams uz Bukarestu, ziņo vairākas rietumu aģentūras, kas visas domā, ka Kremļa un Tito valdības domstarpības ļoti nopietnas.

ASV un Anglijas vēstnieki Belgradē trešdien izlidojuši uz Vašingtonu un Londonu, lai ziņotu par stāvokli. BBC gan nosaucis Anglijas vēstnieka braucienu par kārtēju „rutīnas braucienu". Baden-Badenas raidītājs trešdienas vakarā sevišķi uzsvēra, ka vēl neesot notikušas sarunas starp ASV, Anglijas un Francijas valdībām par Dienvidslavijas notikumiem, bet visas trīs valdības sekojot tiem ar vislielāko uzmanību.

Pēc vēl neapstiprinātām vairāku aģentūru ziņām Vašingtonā jau notikušas sarunas par ASV „iesaldēto" Dienvidslavijas līdzekļu deblokēšanu. Pēc AP ziņām, esot sagaidāms, ka ASV atbrīvos vismaz 50 milj. dolaru, ko kara laikā „iesaldēja", lai tie nekristu ass valstu rokās, bet pēc kara neatdeva Dienvidslavijai tāpēc, ka Tito bloķēja ASV pilsoņu īpašumus savā zemē. Tagad esot sagaidāma abpusīga deblokēšana. BBC cetūrtdienas rītā teicās zināms, ka sagaidāma tikai 30 milj. dolaru Dienvidslavijas līdzekļu atbrīvošana.

VAI VIŅŠ KĻŪS NĀKAMAIS PREZIDENTS?

Republikāņu partijas konvents Filadelfijā par savu kandidātu ASV prezidenta vēlēšanās izraudzījis Nujorkas gubernātoru Tomasu E. Djuiju. Mūsu uzņēmumā Djuijs redzams kopā ar ģimeni — dzīvesbiedri un abiem dēliem, 15. g. v. Tomasu E. Djuiju (pa kreisi) un 12. g. v. Džonu M. Djuiju.

Pēdējais anglis atstājis Palestīnu

Vienu mēnesi pirms termiņa pēdējais angļu karavīrs atstājis Palestīnu. Angļu virspavēlnieks ģenerālis MakMilans trešdienas vakarā uzkāpa uz kreiseŗa un līdz ar to beidzās 25 gadu ilgā britu valdīšana Svētā zemē. 150 Haganah policistu pārņēma varu Haifas sektoros, kas līdz pēdējam bija angļu ziņā.

Sīrijas ministru prezidents protestējis, ka angļi pamet Haifu pirms noteiktā termiņa, un izteicies, ka tas esot Palestīnas pamiera noteikumu pārkāpums.

Grāfs Bernadots iesniedzis žīdiem un arabiem galīgā miera priekšlikumus, bet ir maz cerību uz miera noslēgšanu. Transjordanijas ārlietu ministrs jau trešdien paskaidrojis, ka Bernadota priekšlikumi esot nepieņemami, un arī Irakas ārlietu ministrs izteicies, ka priekšlikumus droši vien nepieņemšot, jo tie neatbilstot arabu prasībām. BBC

Divas iespējas rietumvalstīm: pastāvēt uz tiesībām vai kapitulēt

Klejs paziņo noteikumus Rietumvācijas valdības dibināšanai

Ārlietu ministri Bevins un Maršals trešdien no jauna apliecināja Anglijas un ASV valdības negrozāmo apņemšanos nepadoties nekādam padomju spiedienam Berlīnē. Pa to laiku stāvoklis pašā Berlīnē nav mainījies. Kaut gan maršals Sokolovskis izteicies, ka daļu satiksmes ierobežojumu drīzumā varbūt varēšot atcelt, Berlīnes rietumu sektoru blokāde joprojām ir pilnīga. Tā kā agrākās pārtikas un preču rezerves kļūst ar katru dienu mazākas, tad rietumu sabiedrotie velta visus spēkus gaisa satiksmes pastiprināšanai. „Gaisa koridorā" uz rietumiem, kur tagad notiek ārkārtīgi intensīva lidmašīnu kustība, padomju iestādes pēkšņi nolēmušas novietot novērošanas balonu, it kā padomju armijas manevru novērošanai.

Kamēr turpinājās sarunas ar Dāniju par berlīniešu palīdzības lūguma nodošanu UN, ģenerālsekretārs Lī atsaucis nodomu no savas puses ierosināt Berlīnes jautājuma apskatīšanu Drošības padomē, jo, pēc iepazīšanās ar stāvokli, esot atzinis, ka tas neapdraudot starptautisko mieru un drošību. Pa to laiku Frankfurtē notikušas un vēl notiek militārgubernātoru, vācu ministru prezidentu un citu amatpersonu apspriedes par Rietumvācijas organizēšanu.

„Es nepalaušos uz solījumiem, bet jutīšos labāk gan tad, ja patiesi pa Elbu atkal uz Berlīni dosies pirmā lielalva," norādīja ārlietu ministrs Bevins trešdien apakšnamā, zīmējoties uz maršala Sokolovska atbildes paskaidrojumiem ģenerālim Robertsonam, ka iespējama daļēja satiksmes atjaunošana starp Berlīni un rietumjoslām. Runājot par Berlīnes krizi, Bevins uzsvēra, ka Anglija, pretēji padomju apsūdzībām, darījusi visu, lai reālizētu Potsdamas nolīgumu, turpretim Padomju Savienība rīkojusies gluži otrādi. Kamēr angļu nodokļu maksātāji nes upurus, lai palīdzētu uzturēt Vācijas iedzīvotājus, Padomju Savienība visu laiku izvākusi no Vācijas reparācijas, kuŗu kopvērtību Bevins vērtēja uz 7 miljardiem dolaru. Kamēr rietumjoslās demilitarizācija, denacifikācija un demokratizācija norit normāli, padomju joslā nodibināta t. s. nacionāldemokratu partija, kuŗā par biedriem uzņem bijušos nacistu partijas biedrus. Notiek demokratisku partiju darbības ierobežošana un masu deportācijas. Tādēļ rietumvalstis nolēmušas atjaunot saimniecību visnāc rietumjoslās un izdarījušas naudas reformu. Padomju atbilde uz to bijusi Berlīnes blokāde. „Anglija nedomā Berlīni atstāt, jo sekas būtu briesmīgas," norādīja Bevins. „Padomju Savienībai jāpasaka, ka rietumvalstis nāv iebaidāmas ar brutālas varas līdzekļiem."

Pievēršoties Varšavas konferences lēmumiem, angļu ārlietu ministrs paskaidroja, ka arī Anglija ir pārcētru valstu kontroli Vācijā, bet to tādā veidā, lai no tā ieguvu vienīgi viena partija. Bevins arī atzīmē par motivētām Francijas prasības pēc drošības garantijām pret vācu militārisma atjaunošanos. Anglija un rietumvalstis Vācijā varot vai nu pastāvēt uz savām tiesībām, vai arī kapitulēt. „Bet mēs nekādā gadījumā nedrīkstam kapitulēt," norādīja Bevins. Rietumvalstis arī nevarot pamest dūšīgos Berlīnes demokrātus, kas pretojas padomju brutālajam spiedienam.

Atklājot debates, bijušais ārlietu ministrs Idens prasīja no valdības stingru nostāju Berlīnes jautājumā un šīs nostājas deklarēšanu Padomju Savienībai. Ja rietumvalstis izvāktos no Berlīnes, teica Idens, tūkstošiem berlīniešu, kas ar tām lojāli sadarbojušies, draudētu bārs liktenis. Bez tam tas būtu Padomju Savienībai kārdinājums darīt Vinē to, kas izdevies Berlīnē.

(Beigas 5. lpp.)

Tito proklamē suverēnitāti un aicina Bulgāriju un Albāniju aliansē

VAI RADUSIES KOMŪNISTISKA VALSTS, KAS SPĪTĒS MASKAVAI

Gandrīz vēl lielāka sensācija par paša kominforma pārmetumiem Tito bija oficiālais komunikē, ko pēc vairāk nekā 24 stundu apspriedēm paša Tito vadībā trešdien pasludināja Dienvidslavijas komūnistu partijas centrālā komiteja. Dienvidslavijas komūnistu partija proklamē Dienvidslavijas suverēnitāti un aicina Dienvidslavijas, Bulgārijas un Albānijas tautas saslēgties ciešā dienvidu slavu blokā, kur visām tautām būtu vienādas tiesības, trešdienas vakarā ziņoja vācu raidītāji.

Piesardzīgais BBC formulēja ziņu mazliet saudzīgākiem vārdiem, bet arī konstatēja, ka pārmetumi noraidīti asā formā un Dienvidslavijas komūnistu partijas centrālā komiteja Tito vadībā pieņēmusi jaunu 3 pantos ietvertu partijas programmu, kas nosaka:

1. panākt ciešāku Dienvidslavijas tautu morālu un politisku vienotību;

2. veicināt ciešāku sadarbošanos ar Padomju Savienību un citām Austrumeiropas valstīm;

3. panākt Bulgārijas, Albānijas un Dienvidslavijas tautu apvienošanos ciešā blokā uz tautu līdztiesības pamatiem.

Taisni pēdējais punkts tomēr pēc BBC komentātoru un arī visu citu rietumu novērotāju domām ir tas, kuŗa dēļ kominforms vai, citiem vārdiem, Kremlis vērsies pret maršalu Tito.

Dienvidslavijas komūnistu partijas jaunā programma publicēta Belgrades laikrakstā „Borba". Paredzams, ka 21. jūlijā to nodos apspriešanai Dienvidslavijas komūnistu partijas kongresam, kas sanāks Belgradē. „Borba" bez tam, trešdienas ievadrakstā komentēdama programmu, starp citu aizrāda, ka nacionāla neatkarība esot priekšnoteikums sociālisma un progresa sekmēm Dienvidslavijā. Tāpēc komūnistu uzdevums esot stiprināt nacionalo neatkarību, tai pašā laikā stiprinot arī sadarbību ar Padomju Savienību un citām Austrumeiropas valstīm un tautām. Visvairāk tomēr esot jasadarbojas ar Bulgāriju un Albāniju, cenšoties pēc kopīgas alianses, kur visām tautām būtu vienādas tiesības. Dienvidslavijas tautas varot sadarboties ar citām tautām tikai saskaņā ar UN chartas noteikumiem par neatkarību. Pēc šī divaina (no komūnistu viedokļa) paskaidrojuma „Borba" tomēr atkal piebilst, ka Dienvidslavijas uzdevums esot kopā ar Padomju Savienības vadītām Austrumeiropas valstīm cīnīties pret „imperiālismu".

Sevišķi uzsvērts arī, ka Dienvidslavijai jāveicina sociālisms un jāstiprina bruņotie spēki. Rietumu aģentūras trešdienas vakarā vienprātīgi apgalvoja, ka šī Dienvidslavijas komūnistu partijas programma patiesībā esot izstrādāta jau labu laiku pirms kominforma lēmuma publicēšanas.

Vēl otrdienas vakarā Parīzes ārzemju aģentūras apgalvoja, ka Dienvidslavijā valdot kaut kas līdzīgs apvērsuma stāvoklim. Itāļu laikrakstu [illegible]

LATVIJA
LATVIAN NEWSPAPER
Nr. 50 (155) 1948. g. 2. jūlijā

Ar autora parakstu vai iniciāļiem parakstītajos rakstos izteiktās domas nav katrā ziņā redakcijas domas.

VIENA MARKA ASTOŅDESMIT

MŪSU SAIMNIECISKIE UN KULTŪRAS PASĀKUMI, KRUSTCEĻOS

Visi tie dažādie kultūras pasākumi, kas trimdā rosināja mūsu garīgo dzīvi, kas tai ļāva veidoties pēc savas pašas līdzības ar autonomu uzbūvi, savu saimniecisko atbalstu guva no latviešu pašu sagādātiem līdzekļiem. Lielu daļu šo līdzekļu deva arī trimdas dažādie saimnieciska rakstura pasākumi — pašapgādes kopas, amatniecības darbnīcas, kooperatīvās ražošanas kopas, apgādi utt.

Naudas reforma, kurā uz DP principā attiecināti līdzīgi noteikumi kā vācu iedzīvotājiem, mūs tomēr skar smagāk nekā viņus, un smagāk skar nevis individuāli, bet kā sabiedrību, kuras institūtu darbība bazēta uz zināmiem sabiedriskiem līdzekļiem. Mēs nezinām neviena vācu amatniecības pasākuma, kas valūtas reformas gadījumā nav varējis pieteikt un attiecīgā naudas iestādē iemaksāt savus līdzekļus, bet mēs zinām gan DP saimnieciskus pasākumus, kas to nav varējuši izdarīt nevis tāpēc, ka nebūtu vēlējušies, bet tāpēc, ka šajos jautājumos par DP nebija skaidrības. Līdz ar to visi viņu līdzekļi ir zaudējuši vērtību. Mēs zinām arī, ka vācu saimnieciskie pasākumi varēja saņemt tā saukto pārejas laika palīdzību, bet DP uzņēmumi, kas likumīgi atļauti no okupācijas iestādēm, tādu nevarēja saņemt un vēl tagad nezin, kad pēc paritātes 1:10 varēs saņemt no bankām par savām reichsmarkām vācu markas.

Viss tas ar lielu nopietnību liek domāt par to, kā atkal atdzīvināt savu saimniecību, un atdzīvināt tā, lai tā būtu par svētību mums pašiem, mūsu kultūras iestādījumiem, mūsu skolām, sociālai palīdzībai.

Nav daudz veidu kā to panākt, un drošākais un ātrākais no tiem ir pašu griba, pašu vēlēšanās, pašu pūles. Lai cik maz tagad katra maciņā jauno marku, lai cik nopietni jāapdomā to izdošanas nepieciešamība, tomēr vienīgi tās, pa feniņiem kopā liekot, var iekustināt sastingumu.

Tajā pašā laikā jāvēlas, lai saimniecisko pasākumu vadītāji tikpat nopietni apdomā un izkalkulē tik skopi, cik vien iespējams, lai pasākumu darbību varētu atjaunot. Ka tas nebūs viegli, to labi zinām arī mēs, avīžu cilvēki, jo laikraksts ir arī sava veida saimnieciska pasākums. Ja „Latvija" ir varējusi abonēšanas maksu noteikt uz 3 vācu markām mēnesī, jau pirmajā mēnesī ieskaitot abonementa maksā pēc noteiktas 10:1 paritātes arī reichsmarkās uz priekšu samaksāto abonēšanas maksu, kaut gan šie līdzekļi vēl joprojām atrodas bloķēti vācu bankās, pie tam visi izdevumi par laikraksta iespiešanu un piesūtīšanu palikuši vācu markās tādi paši kā bija reichsmarkās, — tad tas ir bijis iespējams tikai izmantojot solido bazi, ko „Latvija" līdz šim ieguvusi un visu tās darbinieku apstākļu izpratīgo nostāju. Tikai tā bija iespējams, ka jūlijā, kad neviens DP vēl nav saņēmis nekādu atalgojumu vācu markās, apgāds varēja izkalkulēt avīzes abonēšanas maksu tā, ka tā praktiski prasa no abonentiem, kas piemēram reichsmarkās samaksājuši abonementu par jūliju un augustu, tikai DM 1,80 (Abonentiem, kas samaksājuši reichsmarkās vēl tālāk uz priekšu, iemaksa jūlijā vācu markās attiecīgi samazinājās vēl tālāk, tāpat tiem, kas iemaksājuši par „Atpūtai", ja viņi no tās turpmāk atsakās). Salīdzinot ar liela metiena vācu avīzēm, „Latvijas" abonēšanas maksa ir nesalīdzināmi zemāka (piemēram vācu avīzes ar 75000 metienu, maksā DM 2.40 mēnesī).

Neviens latviešu DP pasākums nevarēs pastāvēt, ja mēs paši neizpratīsim un neakceptēsim tā nepieciešamību. Ja mēs turpmāk nespēsim atteikties no kilograma kiršogu, tad latviešu koncertu vai teātra izrādi tik drīz nepiedzīvosim un, varbūt, ņemaz nepiedzīvosim. Tad pienāks brīdis, ka nevarēs vairs pastāvēt mūsu skolas, apstāsies laikraksti, nozudīs grāmatas. Savās mājās esot, par ogu kilograma vērtību nevarējām iegūt ne teātra biļeti, ne laikraksta mēneša abonementu. Nu vajadzētu būt apdomīgiem, iekams pārējās laika psichozē viegla sirdi sakām: „Ak ko, iztiksim bez tādām lietām." Atcerēsimies, ka tepat netālu Anglijā mūsu tautieši brauc pa dzelzceļu simtiem kilometru, kas maksā daudzus grūtā darbā pelnītus šiliņus, lai atkal piedzīvotu laimi būt latviešu koncertā, klausītos dievvārdus latviešu valodā, lasīt latviešu grāmatu. Jo mēs tomēr dzīvojam garīgi daudz intensīvāku dzīvi, nekā paši to dažkārt domājam. Tikai tad, kad tās pietrūkst, īsti saprotam zaudējuma lielumu. Tuvināt to tiši būtu nevien kaitējums latviešu kopībai, bet arī katram pašam sev.

Ko nosaka likums par DP uzņemšanu ASV

Jaunais ASV likums par pārvietoto personu uzņemšanu paredz ielaist Sav. Valstīs divu gadu laikā 205 000 DP, starp tām 2000 Čehoslovakijas pilsoņus, kas pēc 1948. g. 1. janvāra atstājuši savu zemi, un 3000 DP bērnus vecumā līdz 16 gadiem. Bez tam 15 000 pārvietotām personām, kas jau atrodas ASV, var piešķirt tiesības palikt tur uz pastāvīgu dzīvi. Pārvietotās personas jēdziens pēc šī likuma ir tāds pats, kāds ir noteikts IRO konstitūcijā, t.i. par pārvietotu personu atzīst tos, kas laikā no 1939. g. 1. septembra līdz 1945. g. 22. dec. ieradās Vācijā, Austrijā vai Itālijā un kas 1948. g. 1. janvārī atradās Itālijā, Berlīnes amerikāņu, angļu vai franču sektoros, vai arī Vācijas un Austrijas amerikāņu, angļu vai franču joslās, kā arī tādas personas, kas bija nacionālsociālistu režīma upuri Vācijā vai Austrijā, un bija aizturētas vai aizbēgušas, bet 1948. g. 1. janvārī vēl nebija iekārtojušās šinīs valstīs uz pastāvīgu dzīvi.

ASV ielaižamām personām vajaga atbilst iecelošanas likuma prasībām un par tām vajaga būt garantijām, ka viņas Sav. Valstīs tiks piemērotā veidā nodarbinātas, neatņemot darbu kādai citai personai, un ka viņas kopā ar saviem ģimenes locekļiem nebūs par nastu sabiedrībai, ka viņām būs droši un sanitāri dzīvokļi un ka viņas neizspiedīs no dzīvokļiem citas personas. Ne mazāk kā 40% no visām vīzām, kas izsniedzamas uz šī likuma pamata, piešķiramas personām, kuru dzimšanas valsts vai tā valsts, kuras pilsoņi viņi ir, de fakto anektēta no svešas varas.

Izdodot iecelošanas vīzu, priekšrocības, ieskaitot iecelotāja sievu un bērnus, dodamas: 1) Personām, kuras nodarbojas lauksaimniecībā un strādās šinī arodā arī Sav. Valstīs. Tādām personām jāizsniedz ne mazāk kā 30% no visām uz šī likuma pamata izsniedzamām iecelošanas vīzām. 2) Personām, kuras ir dzīvokļu būvniecības un apgērbu rūpniecības strādnieki, kā arī citi strādnieki, kas vajadzīgi tanī ASV apgabalā, kur viņi nodomājuši apmesties, bez tam arī tiem DP, kas ir ar speciālu paidagoģisku, zinātnisku, tehnoloģisku vai profesionālu kvalifikāciju. 3) Trešā vietā priekšrocību ziņā ierindojami tie DP, kuru radinieki līdz trešai asins radniecības pakāpei likumīgi dzīvo Sav. Valstīs. Visu šo priekšrocību gadījumos vīzas vispirms jāizsniedz tiem DP, kas 1948. g. 1. janvārī atradās pārvietoto personu nometnēs. Ārpus nometnes dzīvojošiem vīzas var izsniegt tikai iznēmumu gadījumos.

Likuma reālizēšanai un attiecīgo izpildnoteikumu izdošanai iecelama īpaša triju personu komisija. ASV ielaistajiem DP pēc katriem 6 mēnešiem vajadzēs iesniegt šai komisijai ziņas par savu nodarbošanos un dzīvokli.

Neviens DP nedrīkst ielaist Sav. Valstīs bez sīkas izmeklēšanas par viņa raksturu, dzīves gājumu un tiesībām iecelot uz šī likuma pamata. Pierādīšanas smagums gulstas uz lūdzēju. Neviena persona, kas mēģinās panākt iecelošanas atļauju ar kādiem sagrozījumiem, nevarēs iecelot Sav. Valstīs.

Pēc š. g. 30. jūnija ASV nepieškirs vairs priekšrocības iecelošanā Sav. Valstīs uz citu iecelošanas likumu pamata.

Valsts sekretārs ar likumu pilnvarots tūlīt atjaunot ģenerālkonsulu darbību Vācijā un Austrijā, lai Vācijas un Austrijas kvotas būtu pieejamas imigrācijas vīzu lūdzējiem saskaņā ar imigrācijas likumiem. No 1948. gada 30. 6. līdz 1950. g. 1. 7. pusi no Vācijas un Austrijas kvotām piešķirs vāciešiem, kas agrāk dzīvojuši Polijā, Čechoslovakijā, Dienvidslavijā, Rumānijā un Ungārijā, bet likuma spēkā stāšanās brīdī dzīvoja Vācijā un Austrijā.

Vīzas neizsniegs nevienam, kas piedalījies kādā Sav. Valstīm vai ASV valsts formai naidīgā kustībā.

Tautu pārstāvju nama deputāti, kas piedalījās likumprojekta galīgā teksta izstrādāšanā apvienotajā komisijā, ir publicējuši deklarāciju, kurā teikts, ka likums izdots cerībā, ka arī citas valstis uzņems attiecīgu DP skaitu. Paskaidrots arī, ka likuma noteikumi, ar kuriem piešķirtas priekšrocības no svešas varas aneksēto valstu piederīgajiem, ir tikai definīcija un nenozīmē Austrumeiropas pašreizejā territoriālā statusa atzīšanu. Kritiskais datums — 1945. g. 22. dec. noteikts tādēļ, lai dotu drīzas izcelošanas iespējas tiem, kas kļuvuši jau DP kara laikā. Piekšrocība lauksaimniecības strādniekiem piešķirta, lai labāk sadalītu izcelotājus pa Sav. Valstīm un arī tādēļ, ka lauku apgabalos vieglāk dabūt dzīvokļus. Priekšrocības Padomju Savienības okupēto zemju pilsoņiem piešķirtas tādēļ, ka esot niecīgas cerības uz šo DP repatriēšanas iespējām.

UN gatavo ziņojumu par DP

New York Times korespondents Džordžs Bareta ziņo, ka daži UN ģenerāsekretāra Trigves Lī palīgi esot gatavojuši plašu ziņojumu par bēgļu stāvokli Eiropā, ko generālsekretārs jūlijā iesniegšot UN sociālai padomei Ženevā. Ziņojumā prasīšot, lai UN dalībnieces valstis atver imigrācijas durvis bēgļiem, jo lai gan darbojoties IRO, DP problēma paliekot no dienas dienā smagāka. Ziņojumā būšot norādīts uz neciešamo stāvokli, ka pat tās valstis, kas parāda gribu bēgļus pieņemt, lielu viņu daļu noraida, atsakoties uzņemt vecākus cilvēkus un ārdot ģimenes. Vācijas nometnēs ejot bojā bērni un koncentrācijas nometnēs kara veterāni, kas zaudējuši veselību un nav vairs smagam darbam piemēroti. Norādīts arī uz apstākli, ka iecelošanas zemes noraida inteligento profesiju darbiniekus.

IRO esot aprēķinājusi, ka vēl nākamajā gadā tai būs jārūpējas par 900 000 bēgļiem. Repatriācijas plāni neesot piepildījušies, un arī izvietošanas plāni izpildījušies tikai pa daļai. IRO darbības pirmajos 12 mēnešos izvietots tikai 185 000 bēgļu, par 77 000 mazāk, nekā bijis plānots.

Ziņojuma „šedevrs" esot sūdzēšanās, ka Padomju Savienības un Tito Dienvidslavijas pārstāvjus, kad tie apmeklējot krievu (?)un dienvidslavu bēgļu nometnes, nereti tur „pazemojot un fiziski apvainojot". Ziņojumā esot izteiktas domas, ka tas notiekot organizēti un ka turpmāk tādas „nepieklājības" esot jānovērš. — Te varētu piezīmēt, ka UN ģenerālsekretārs līdz šim gan nav interesējies, kā apietas ar DP, ja viņš atgriežas savās komūnistu kontrolētās zemēs.

Bez tam ziņojums īpaši pasvītro, ka neesot sekmējušies IRO plāni par žīdu izvietošanu, un piebilst, ka, ja bez izcelošanas uz Palestīnu, valstis neatvēršot durvis žīdu emigrācijai, tad viņu izcelošana būšot tik niecīga, ka nepārsniegšot pat dzimstību žīdu nometnēs.

Nometņu dzīve

LATVIEŠU nacionālās padomes sēde notiks 10. jūlijā plkst. 10 Eslingenā, Breite ielā 19, Latviešu teātra zālē. Delegātiem no rīta jāpiesakās dežūrantam. Uzturs būs gādāts visiem, naktsmītnes tiem, kam nav tās iespējams sameklēt privāti.

UZ AUSTRĀLIJU atteicās braukt kāda Eslingenā dzīvojoša latviešu ģimene, jo izcelošanas komisija paziņoja, ka 63 g. v. vīra mātei un 71 g. v. vīra tēvam nekad neesot izredzes doties līdzi ģimenes galvam. Tas griezās pie Austrālijas konsula, kas komisijas atzinumu apstiprināja, bet solījās darīt visu iespējamo, lai lietu izkārtotu labvēlīgi, par ko rakstiski paziņošot. Pagājis jau ilgāks laiks, bet nekāds paziņojums vēl nav saņemts, un ģimene no braukšanas atraidīta. Personīgās ierosmes ceļā tomēr izdevies noskaidrot, ka Austrālijā nav liegta iecelošana cilvēkiem, kas vecāki par 60 g. Braukšana gan iespējama vienīgi uz „Landving permit" pamata, t. i., kad piederīgajiem pašiem Austrālijā vecos laudis jāapgādā.

LATVIEŠU DP filmas „Kas mēs esam, ko mēs gribam" izrādi lūgtiem viesiem Minchenē organizēja Bavārijas Militārvaldības nodaļas vadītājs pulkvedis Dekers. Bija ap 60 skatītāju, to vidū daudzi augstāki amerikāņu virsnieki. Pirms izrādes pulkvedis Dekers anmeklētājus informēja par DP, latviešiem un šīs filmas rašanos, pēc kam uzaicināja runāt Rīgas Filmas direktoru Jeksti. Vienīgā amerikāņu dāma, kas noskatījās izrādi, raudāja. Church World Service filmu pēc tam demonstrēja lūgtiem viesiem Pasingā. Izrādes vēl paredzētas Augsburgā un citur.

VĀCIEŠIEM TURPMĀK būs tiesības kontrolēt latviešu nometņu kases, apgalvoja kāds runātājs Šlezvigas-Holšteinas un Hamburgas apg. latviešu nometņu vadītāju sanāksmē Eitinā.

Kāpēc jūs neesat pieteikušies darbam Kanādā?

OTRĀ APGABALA IRO IZTAUJĀ 16.000 VIENINIECES, KAS KAVĒJUŠĀS ATSTĀT VĀCIJU

Pagājušajā piektdienā Eslingenas Informācijas biletenā parādījās ziņa, ka „visām sievietēm vieniniecēm no 18 līdz 35 gadiem obligāti jāierodas un jādod paskaidrojumi par izceļošanu uz Kanādu". Tās pašas dienās pēcpusdienā Latviešu teātra zālē notika iztaujāšanas šūnina, ko izdarīja otrā apgabala IRO izvietošanas daļas ierēdne Miss Vilson, tulka pienākumus veicot Krievai un Lasmanei. Galvenais jautājums bija, kāpēc attiecīgā persona nav pieteikusies mājkalpotājas darbam Kanādā. Kad iztaujājamā atbildēja, ka nevēlas Vācijā atstāt vecākus vai citus apgādājamus ģimenes locekļus, tika norādīts, ka tas nav pietiekami svarīgs iemesls, lai atteiktos no piedāvātā darba; piederīgie varēšot izbraukt vēlāk.

Aptauja radīja satraukumu. Runāja, ka IRO ar varu spiežot pamest Vācijā tuvus ģimenes locekļus un ka šī „piespiedu emigrācija zīmīgā kārtā iekrīt tieši tai laikā, kad prezidents Trūmens parakstījis likumu par 200.000 DP uzņemšanu ASV". Iztaujāšana turpinājās arī pag. otrdien. Tajā ieradās arī mūsu laikraksta līdzstrādnieks, lai noskaidrotu visus apstākļus.

Ne visai plašā Latviešu teātra telpa gandrīz pilna cilvēku. Viss lielais vairums jaunu sieviešu, kas šādu vai tādu iemeslu dēļ kavējušās izceļot no Vācijas. Katrai iztaujājamai Miss Vilson jautā, kāda iemesla dēļ tā atsakās no piedāvātā darba. Viena izrādās vienīgā meita ģimenē, kas nevēlas doties projām bez vecākiem, cita grib beigt studijas, cita precēsies. Kāda jauna sieviete atbild, ka brauktu labprāt, bet veselības pārbaudes komisija viņu jau reizi noraidījusi. Viena iztaujājamā atbild, ka līgavainim neesot DP statusa, tāpēc nekur netiekot. Studentei Miss Vilson paskaidroja, ka nevajadzētu kavēties, jo nevarot zināt, kā nākotnē būs ar emigrāciju: kamēr beigs studijas, tikmēr varbūt vairs nemaz nevarēs izceļot.

Vairākas sievietes norādīja, ka viņas vēlās izbraukt uz ASV. IRO pārstāve paskaidroja, ka emigrācijai uz Savienotajām Valstīm vajadzīgs afidevits (galvojums), pie kam pieņemtais likums nav „nemaz domāts visiem". Pagaidām nevar arī zināt, vai izceļošanas akciju reālizēs IRO vai kāda pašu amerikāņu iestāde.

Lai iztaujāšanas akciju noskaidrotu visā pilnībā, otrā apgabala IRO izvietošanas daļai (IRO Area 2) mūsu līdzstrādnieks iesniedza vairākus jautājumus, uz kuriem saņemtas sekojošas atbildes:

Jautājums: Kāpēc un pēc kā iniciātīvas notiek iztaujāšana?

Atbilde: Aptauja notiek vienīgi informātīvos nolūkos, lai iegūtu skaidrību, kāpēc daudzas vieninieces liedzas saistities darbā Kanādā. To ierosināja IRO Area 2 izvietošanas daļa. Mēs gribētu pasvītrot, ka akcija domāta vienīgi pašu DP labā. Izvietošanas daļā strādā tikai 4 cilvēki un mums būtu „daudz ērtāk sēdēt birojā" un kārtot visu sarakstīšanās ceļā.

Jautājums: Vai aptauja notiek visā amerikāņu joslā?

Atbilde: Nē, tikai IRO otrā apgabala robežās.

Jautājums: Vai IRO ir kādas garantijas, ka uz Kanādu varēs izbraukt arī piederīgie?

Atbildē: Kanāda garantē, ka vēlāk varēs iecelot arī ģimenes locekļi — sieva, vīrs vai mazgadīgi bērni. Par vecākiem drošu garantiju nav, lai gan solīts, ka arī tie drīkstēs iebraukt. Nav gan zināms, pēc cik ilga laika piederīgie varēs atstāt Vāciju. IRO pārliecināta, ka nevienai sievietei nevajadzētu palaist izdevību saistīties kaut vai mājkalpotājas darbā, jo varbūt tādā veidā pāri okeanam varēs pārdabūt arī piederīgos.

Jautājums: Vai ir zināms kāds gadījums, ka arī no IRO otrā apgabala būtu iecelojis Kanādā kāds tēvs vai māte?

Atbilde: Vispār tādi gadījumi bijuši, bet tieši par otru apgabalu nav pilnīgas informācijas, kāpēc uz šo jautājumu pagaidām nevaram atbildēt.

Jautājums: Cik liels sieviešu skaits Kanādai vajadzīgs no IRO Area 2?

Atbilde: Mūsu apgabalā ir pavisam 16.000 vieninieces. Kanādas akcijai paredzētas 400 vietas. No 270 vieniniecēm, kas dzīvo Eslingenas nometnē, pieteikušās tikai 3.

Jautājums: Vai aptauja attiecas tikai uz latvietēm?

Atbilde: Nē, tiek iztaujātas visu tautību vieninieces.

Jautājums: Kas, pēc IRO ieskatiem, ietilpst ģimenē?

Atbilde: Vīrs, sieva un mazgadīgi bērni.

Jautājums: Vai iztaujāšanai nav kāda sakara ar nule pieņemto iecelošanas likumu Savienotajās Valstīs?

Atbilde: Nē.

Sarunās ar aptaujā uzaicinātajām sievietēm noskaidrojās, ka gandrīz visas labprāt saistītos darbā Kanādā, ja vien uz turieni varētu izceļot kopā ar piederīgajiem. Kāda jaunava atbildēja: „Mēs esam pazaudējuši visu — savu mantu, dzimteni un mājas. Man palikuši vienīgi vecāki, un es tos nevēlētos pazaudēt".

B. K.

SVARĪGĀKAIS JAUTĀJUMS

LATVIJAS APTAUJA, KO UZSKATĀM PAR PAŠREIZ SVARĪGĀKO UZDEVUMU

Daudz runāts, spriests, aicināts. Nereti to, ko viens iesaka, otrs noliedz. Varbūt tur vainīga uzdevumu neskaidrība, konsekvences trūkums domāšanā, bet katrā ziņā arī redakcijas aptauja „Ko uzskatāt par mūsu pašreizējo svarīgāko jautājumu?" rāda, ka ieskati ļoti dažādi. Sniedzam te 10 atbildes uz pieminēto jautājumu.

LCK priekšsēdis **Haralds Klarks:** „Gribētos teikt un uzsvērt, ka latviešu dzīvais spēks, mūsu morālais un materiālais stiprums ir galvenais, kas šodien saglabājams."

LCK izglītības nozares vad. **I. Zubāns:** „Ja spēsim pasargāt latviešu morālo un garīgo stiprumu, ja būsim arī fiziski veseli, tad nekas mūs neiznīcinās un ar visām pārējām grūtībām tiksim galā. Jo sevišķi no visāda veida pazušanas jāsargā latviešu jaunatne."

BALK priekšsēdis **A. Šteinhards:** „Mums arvien lielāka vērība jāvelta jautājumam, kā izvietoties arī vācu saimniecībā. Otrkārt — lai Dievs dotu mūsu administrātīvajām personām nometnēs vairāk latviska mugurkaula, izkārtojot DP jautājumus nebaidīties zaudēt šķietami labo vietu."

Dzejniece **Rūta Skujiņa:** „Kamēr mēs dzīvojam, mēs dzīvojam saviem sapņiem. Mani bērni ir mani sapņi, kurus es esmu atvedusi, lai aizvestu mājās."

Rakstnieks **Ģirts Salnais:** „Dzīvot."

Mākslinieks **A. Sildegs:** „Ja es esmu apsūdzība faktiem, kas notiek dzimtenē, mans uzdevums ir cīņa ne par kailo dzīvību, bet atgūt to, kas zaudēts."

Skolotājs **Teodors Grasis:** „Mazāk lauzīt galvas par Latvijas satversmi un pārlamentāriešiem, bet ikvienam vairāk darīt, lai latviešu tauta neaizietu bojā."

Žēlsirdīgā māsa **Leontīne Grīvēna:** „Saglabāt veselību, jo tā ir mūsu nākotnes priekšnosacījums."

Ierēdne **Rūta Lubava:** „Turēties kopā."

Elektromontieris **Miķelis Lašenieks:** „Panākt saprašanos augšgalā."

VĒSTULES REDAKCIJAI

V. Dzenis, Štutgartē

KĀDU ARODU?

Mēs neviens nezinām, ko rītdiena var nest. Tamdēļ pie laika jāapbruņojas ieročiem, kas varētu noderēt turpmākā eksistences cīņā. Šādiem ieročiem vispirms pieskaitāmas amata un aroda zināšanas.

Jautājums: kādam arodam vai amatam pēckara konjunktūrā dodama priekšroka, kādā arodā pašreiz iespējams atrast drošu nodarbošanos? Atbilde: bez lauksaimniecības un būvniecības ir saskatāmas pašreiz vislielākās darba izredzes tekstilrūpniecībā. Eiropā, angļu imperijā un Amerikā tekstilrūpniecība un tirdzniecība ir viena no visvairāk izplatītām darba nozarēm un dod miljoniem cilvēkiem darbu un maizi. Lielais tekstiliju trūkums Eiropā mums zināms un paies vēl daudz gadu, iekams minētais iztrūkums būs atkal izlīdzināts. Tas pats sakāms arī par uzvarētājām un neitrālām valstīm.

Kamdēļ pārskološanās akcijas vadītāji un preses ziņojumi nenorāda uz solidajām darba izredzēm tekstilnozarē? (Tekstildarbinieki DP tika pārvesti uz Kanādu līdmašīnās. Anglija apsver vācu tekstildarbinieku ievešanu). Jāšaubas, vai sazēlušie skaistuma kopšanas institūti — grumbu līdzināšanas un nagu griešanas kursi — ir mērķtiecīgākais laika un naudas ieguldījuma veids.

esat pieteic. m Kanādā?

JĀ 16.000 VIENINIECES, ATSTĀT VĀCIJU

Informācijas biļetēnā parādīja ecēm no 18 līdz 35 gadiem ob.. umi par izceļošanu uz Kanādu. iešu teātŗa zālē notika iztauj. etošanas daļas ierēdne Miss Vi.. vai un Lasmanei. Galvenā rsona nav pieteikusies mājkal. jamā atbildēja, ka nevēlas Vācij ģimenes locekļus, tika norādīts, , lai atteiktos no piedāvātā darba,

āja, ka IRO ar varu spiežot pa.. n ka šī „piespiedu emigrācija zi.. prezidents Trūmens parakstīja SV". Iztaujāšana turpinājās ar laikraksta līdzstrādnieks, lai no.

Jautājums: Vai IRO ir kādas ga.. ntijas, ka uz Kanādu varēs iz.. aukt arī piederīgie?

Atbildē: Kanāda garantē, ka vēlāk rēs ieceļot arī ģimenes locekļi – va, vīrs vai mazgadīgi bērni. Par cākiem drošu garantiju nav, lai solīts, ka arī tie drīkstēs ie.. aukt. Nav gan zināms, pēc cik a laika piederīgie varēs atstāt ciju. IRO pārliecināta, ka ncvie.. i sievietei nevajadzētu palaist iz.. vību saistīties kaut vai mājkalpo.. as darbā, jo varbūt tādā veidā ri okeānam varēs pārdabūt arī ederīgos.

Jautājums: Vai ir zināms kāds dījums, ka arī no IRO otrā apga.. la būtu ieceļojis Kanādā kāds rs vai māte?

Atbilde: Vispār tādi gadījumi bi.. i, bet tieši par otru apgabalu nav nīgas informācijas, kāpēc uz šo ntājumu pagaidām nevaram at.. dēt.

Jautājums: Cik liels sieviešu aits Kanādai vajadzīgs no IRO ea 2?

Atbilde: Mūsu apgabalā ir pavi.. n 16.000 vieninieces. Kanādas ak.. ai paredzētas 400 vietas. No 270 niniecēm, kas dzīvo Eslingenas metnē, pieteikušās tikai 3.

Jautājums: Vai aptauja attiecas ai uz latvietēm?

Atbilde: Nē, tiek iztaujātas visu tību vieninieces.

Jautājums: Kas, pēc IRO ieska.. m, ietilpst ģimenē?

Atbilde: Vīrs, sieva un mazgadīgi rni.

Jautājums: Vai iztaujāšanai nav da sakara ar nule pieņemto iece.. anas likumu Savienotajās Valstīs?

Atbilde: Nē.

Sarunās ar aptaujā uzaicinātajām vietēm noskaidrojās, ka gandrīz as labprāt saistītos darbā Kanā.. ja vien uz turieni varētu izceļot. pā ar piederīgajiem. Kāda jau.. va atbildēja: „Mēs esam pazau.. uši visu — savu mantu, dzimteni mājas. Man palikuši vienīgi ve.. ki, un es tos nevēlētos pazaudēt".

B. Ķ.

JAUTĀJUMS

M PAR PAŠREIZ SVARĪGĀKO U

glabāt veselību, jo tā ir mūsu nā.. nes priekšnosacījums."

erēdne **Rūta Lubava:** „Turēties pā."

lektromontieris **Miķelis Laše.. ks:** „Panākt saprašanos augšga.

VĒSTULES REDAKCIJAI

Dzenis, Štutgartē

KĀDU ARODU?

Mēs neviens nezinām, ko rītdiena nest. Tamdēļ pie laika jāapbru.. as ieročiem, kas varētu noderēt omākā eksistences cīņā. Šādiem ročiem vispirms pieskaitāmas ata un aroda zināšanas.

autājums: kādam arodam vai atam pēckara konjunktūrā doda.. priekšroka, kādā arodā pašreiz pējams atrast drošu nodarboša.. ? Atbilde: bez lauksaimniecības būvniecības ir saskatāmas pa.. vislielākās darba izredzes stilrūpniecībā. Eiropā, angļu im.. ijā un Amerikā tekstilrūpniecība tirdzniecība ir viena no visvai.. izplatītām darba nozarēm un miljoniem cilvēkiem darbu un zi. Lielais tekstiliju trūkums opā mums zināms un paies vēl dz gadu, iekāms minētais iztrū.. ms būs atkal izlīdzināts. Tas pats āms arī par uzvarētājām un trālām valstīm.

tamdēļ pārskološanās akcijas va.. ji un preses nenorāda uz soli.. āmi darba izredzēm tekstilno.. ē? (Tekstildarbinieki DP tiks vesti uz Kanādu lidmašīnās glija apsveŗ vācu tekstildarbinie.. ievešanu). Jāšaubas, vai sazēlu.. skaistuma kopšanas institūti – mbu līdzināšanas un nagu grie.. as kursi — ir mērķtiecīgākais a un naudas ieguldījuma veids.

Kurp vērsīsies komūnisma triecieni

Sarkanā amēba taustās pa periferiju

Skolā esam mācījušies, ka amēba ir visvienkāršākā dzīvnieka forma — patiesībā tikai viena vienīga protoplazmas šūniņa bez noteiktas formas un bez noteiktiem orgāniem. Tā pārvietojas un barojas tādējādi, ka pludina visu savu saturu mazākās pretestības virzienā.

Kādreizējais ASV vēstnieks Viljems Bullits, kas izstājās no diplomātiskā dienesta domstarpību dēļ ar Ruzveltu, un viens no pašiem pirmajiem sāka brīdināt pasauli no komūnisma briesmām pēckara periodā, savā grāmatā par boļševistisko imperiālismu, jau 1946. gada beigās salīdzināja padomju ekspansiju ar amēbas kustībām — lēnu, bet neatlaidīgu virzīšanos, plūšanu vai izplešanos mazākās pretestības virzienā, vairoties no cietiem priekšmetiem, bet absorbējot visu, kas ir pietiekami *atmiekšķēts sagremošanai*. Viss, ko apkļauj boļševisms, ātri pārvēršas par šīs imperiālistiskās amēbas protoplazmu — pilnīgi saplūst un savienojas ar pamatvielu.

Laiks, kas aiztecējis, pierādījis, ka Bullita salīdzinājums ir pareizs. Amēba nemitīgi pludinājusi savu protoplazmu visos iespējamos virzienos, uzsūkusi sevī vienu kaimiņu valsti pēc otras, „sagremojusi" tās un atkal virzījusies tālāk, bet līdz šim atvilkusies atpakaļ visās tajās periferijas vietās, kur pretestība tik stingra, ka jaunu valstu vai apgabalu uzsūkšana būtu prasījusi atklātas varas pielietošanu.

Šo amēbisko izplešanos vēl veicinājis boļševiku valsts centrālais stāvoklis, ko paši boļševiki dēvē par „kapitālistiskā ielenkuma" stāvokli, bet kas lielā mērā līdzīgs arī tam stāvoklim, ko Hitlers kara laikā nodēvēja par „iekšējā loka" stratēģisko stāvokli, ar zināmu pamatu apgalvodams, ka šāds stāvoklis izdevīgs tāpēc, ka pa „iekšējo loku" spēkus var ātri pārsviest no vienas periferijas uz otru un uzbrukt ienaidniekam tieši tur, kur viņš to vismazāk gaida, kamēr „ārējā loka" turētājiem jāveic daudz lielāki attālumi, lai pārsviestu spēkus no viena degpunkta uz otru un šīs kustības daudz grūtāk apslēpt.

Tas, ka komūnisti līdz šim neatlaidīgi pielietojuši šādu amēbisku izplešanās taktiku pa iekšējo loku, pamatoti pamudinājis rietumu novērotājus pēdējās nedēļās spriest, ka drīzumā gaidāma boļševistiskā spiediena pārsviešanās uz kādu citu degpunktu tāpēc, ka rietumos resp. Berlīnē amēba acīm redzot atdūrusies pret visai asu pretestību.

Noteikti pareģot, kāds būs nākošais komūnisma solis, protams, ir neiespējami, jo vēl raksturīgāka par amēbas taktiku Kremlim ir pārsteiguma taktika, ko tas praktizē pateicoties pilnīgai noslēgtībai un slepenībai padomju valstī. Tapēc arī nevar apgalvot, ka piepildīsies pēdējā laika pareģojumi, ka komūnisma ekspansija drīzumā pārsviedīsies par 180 grādiem pretējā virzienā, proti, uz Tālajiem austrumiem. Var tikai uzskaitīt pazīmes, kas ļāvušas pie šiem secinājumiem nonākt.

Pazīmes ir šekojošas: kamēr aukstais karš Berlīnē, šķiet, tuvojamies kulminācijai, komūnisti Rietumeiropā šķietami rīkojas kā priekšposteņi, kas iesaista ienaidnieku nenozīmīgās izlūku patruļu cīņās, lai novērstu uzmanību no frontes sektoriem, kur savelk spēkus lieluzbrukumam — Italijas komūnisti neparasti atklāti un ciniski paziņo gatavojamo streiku programmu turpat divi nedēļām uz priekšu, Francijā komūnisti rīko sīkākus streikus un nemierus, kaut arī tiem pašreizējā situācijā maz izredžu uz kaut cik nopietniem panākumiem. Streiku programmas pasludinātas arī Anglijā un Beļģijā. Grieķijā Markos pametis savu galveno mītni Gramosa kalnos, bet turpina cīņas Albānijas pierobežā. Bulgārijas ārlietu ministrs ziņo, ka nav iespējams atjaunot diplomātiskos sakarus ar Grieķiju tāpēc, ka Grieķijas sūtnim „nav attiecīgu pilnvaru."

Tai pašā laikā gan arī visā pārējā boļševistiskās milzu amēbas periferijā risinājās notikumi, kas tikpat labi varētu būt priekšpulku saskarsme ienaidnieka maldināšanai, kā ievadījums lielofensīvai. Irānas valdība šīs nedēļas sākumā protestējusi pret „apbruņotu Padomju Savienības pilsoņu" iebrukumiem Irānas territorijā, arabu līga paziņojusi, ka Padomju Savienības un žīdu valsts Izraelas diplomātisko attiecību nodibināšana uzskatāma par Palestīnas pamiera noteikumu pārkāpšanu. Tālajos austrumos nemitīgi rūgst Koreja, vairojas komūnistu aktīvitāte Japānā, stāvoklis Ķīnā kļūst no dienas dienā draudīgāks Čangkaišeka valdībai, un pēdējās nedēļās sācies auksts karš kādā līdz šim maz skartā laukā — Birmā un Malaju pussalas valstiņās, kur, pēc laikrakstu ziņām, nodibinājies pavisam jauns komūnistiskās aktīvitātes centrs, ar uzdevumu dot direktīvas ne vien Dienvidaustrumāzijas, salu un pussalu zemēm, bet arī Ķīnas dienvidu daļai un Indijai.

Vai jaunais spiediens sāksies vienā no šiem virzieniem, vai varbūt vēl kādā citā — Abesinijā, kur padomju pārstāvji līdz šim apmierinājušies ar slimnīcu iekārtošanu, vai Dienvidamerikā, kur pēc Bogotas nemieriem valdījis relātīvs pamiers?

Sarkanās amēbas protoplazma, kas jau noklājusi vairāk nekā sesto daļu no zemes lodes virsmas, velas un plūst gar periferiju Eiropā, Vidējos austrumos, Dienvidaustrumu Āzijā, Tālajos austrumos. Vistuvākais laiks rādīs, vai rietumu sabiedroto pretestība Berlīnē izrādīsies pietiekami cieta un asa, lai piespiestu komūnistus šai vietā atvilkt taustekļus atpakaļ. Tāpat arī vistuvākajam laikam jārāda, vai kominforma pēkšņais paziņojums, ka Tito un viņa valdība ir „pretkrieviska", izrādīsies viens no klasiskajiem Kremļa blefošanas manevriem, vai arī tas būs ievadījums jaunai notikumu attīstībai Balkānos, jaunam spiedienam pret Italiju, vai kādam citam notikumam Dienvideiropā. Pirmie komentāri liecina par pilnīgu nezinu ārpasaulē. Kamēr itaļu prese jau otrdien satraukti runāja, ka Padomju Savienība tikai meklējusi attaisnojošu iemeslu padomju karaspēka sapludināšanai Dienvidslavijā, t. i., pie Itālijas robežas, angļu laikraksti visumā svērās uz domu, ka Tito „nosodīšana" ir „aizmiglošanās manevrs." Konservātīvais „Daily Telegraph" pat izteicās, ka „nevajadzētu veltīt pārāk lielu ievērību pašu māju strīdiem aiz dzelzs aizkara", bet BBC ziņoja, ka apmulsums bijis vienlīdz liels abās aizkara pusēs. Vadītāji komūnisti vairākās pilsētās vēl otrdienas rītā pat neesot ticējuši ziņām par kominforma publikāciju un nosaukuši tās par „kapitālistu propagandas meliem."

Bet — Kremlis un līdz ar to kominforms nemēdz publicēt šādus ziņojumus pa jokam.

A. L p.

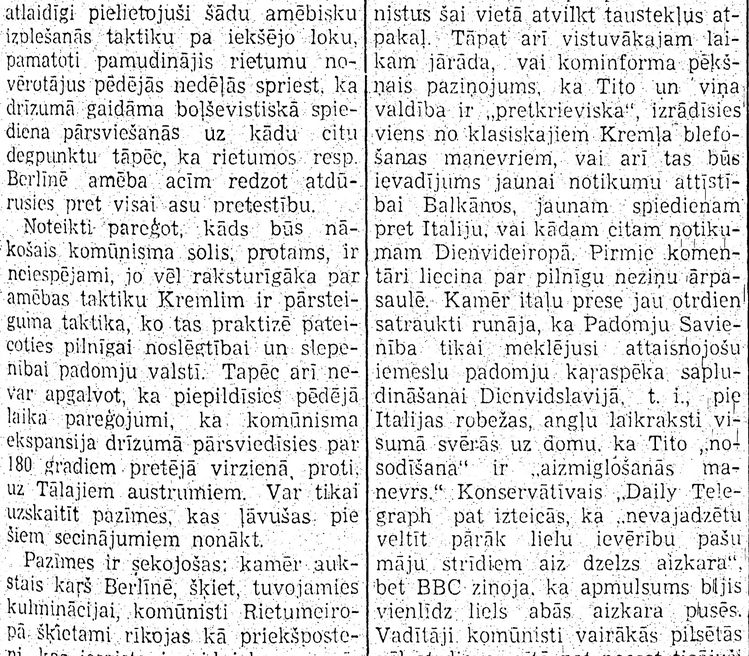

ATKAL 252.000 DOLARU DŽO LUISA KABATĀ!

26. jūnijā Nujorkā Džo Luiss sekmīgi aizstāvēja pasaules meistartitulu boksā smagā svarā, 11. gājienā ar knock-out uzvarot savu melnrases brāli Džerseju Valkotu. Tā bija Džo Luisa 115. cīņa. Boksa cimdus viņš tagad grib nolikt, lai aizietu no ringa kā neuzvarēts pasaules čempions. Uzņēmumā redzams izšķirējais mirklis 11. gājienā. Ar labo roku Džo Luiss (pa kreisi) atvēzējies sitienam, kamēr Džo Valkots palicis neaizsargātu seju. Nākamajā brīdī seko sitiens un — Valkota knock-out zaudējums. **Džo Luiss šajā cīņa nopelnīja 252.000 dolaru.**

„VESELĪBU, IZTURĪBU, VIENPRĀTĪBU"

Viens no Kanādas vecākajiem latviešiem — Jonesa tēvs ar kundzi — šinī mēnesī var svētīt zelta kāzas. Krietnais, enerģiskais un pašaizliedzīgais tautietis, kas vēl tagad, pie 80 mūža gadu sliekšņa stāvēdams, nerimtīgi rūpējas palīdzēt tautiešiem Vācijā, Latviju atstājis agrā jaunībā un izgājis skarbu dzīves skolu, palikdams uzticīgs latviešu krietnības tikumiem un savai tautībai. Pirms 50 gadiem viņu un viņa dzīvesbiedri Nujorkā salaulājis māc. H. Rebane, zeltkāznieku laulība svētīta 5 bērniem un 23 bērnu bērniem, kuŗu vidū ir mazbērni trešā paaudzē. Domādams par tautiešiem Vācijā, Jonesa tēvs raksta: „Lai mīļais Dievs jums visiem piešķir veselību, izturību un pacietību. Esiet vienprātīgi, viss būs labi, saule atkal mīļi smaidīs pēc negaisa un barga laika." Uzņēmumā Jonesu pāris Kanādas Albertas provinces latviešu vidū 1947. g. vasarā, E. Lejasmeijera farmā „Magnolia". Pirmā rindā (sēd) no kreisās: Ozoliņa kdze, Cimermaņa kdze, Jonesa kdze un Dīringa kdze. Otrā rindā (stāv) no kreisās: Ozoliņš, Hermaņa kdze, Dobeļa kdze, Ceples kdze, J. Lejasmeijers, K. Dīrings, E. Puriņš, J. Jonesa tēvs un Lejasmeijera kdze.

2 miljoniem berliniešu padomju blokādes dēļ draud bads

BERLĪNES DOME LŪDZ UN PALĪDZĪBU

Berlīnes pilsētas dome otrdienas vakarā pēc ilgām debatēm un pret SED frakcijas balsīm nolēma griezties pie UN ar lūgumu palīdzēt atrisināt Berlīnes krizi, kas apdraud 2 miljonu cilvēku eksistenci. Sēdē bija klāt pa divi angļu un amerikāņu pārstāvji, bet krievu pārstāvji nebija ieradušies. Birģermeistars Fridensburgs ziņoja, ka Berlīnes iesniegumu lūgtas nodot UN divas ārvalstis. Viena Āreiropas valsts lūgumu noraidījusi, bet no kādas mazas Eiropas valsts, kas konfliktā nav ieinteresēta, esot gaidāma atbilde. Tai pašā vakarā Dānijas ārlietu ministrs Rasmusens paskaidrōja, ka Dānija saņēmusi šādu aicinājumu.

Neatkarīgi no berliniešu pašu iesnieguma, otrdien Kolumbija uzaicinājusi Drošības padomi uzsākt rīcību Berlīnes krizes novēršanai. Tā bija pirmā kādas valsts atbilde uz UN ģenerālsekretāra Lī aptauju pie UN loceklēm, kā tās reaģētu uz ierosinājumu iztirzāt Berlīnes problēmu. Kā AP tālāk zino, ASV ārlietu ministrija likusi saprast, ka tā par pareizāku uzskatītu, ja jautājumu risinātu tālākās četru Vācijas okupācijas valstu militāro gubernātoru sarunās, bet ja krize tomēr vēl paasinātos, tad aktīvi varētu ieslēgties UN.

SED frakcijas pārstāvis Marons Berlīnes domes sēdē nostājās pret griešanos pie UN un prasīja tā vietā griezties pie kontrolpadomes un aicināt krizes izbeigšanai sabiedrotos izvākt karaspēku. Birģermeistars Fridensburgs padomju blokādi, kas kļuvusi vēl pilnīgāka pēc otrdienas rīkojuma par visas kuģu satiksmes slēgšanu Elbā, apzīmēja par starptautiskā miera un drošības apdraudējumu. Viņš atzīmēja, ka no 87 sūtņu stacijām Berlīnē strāvas trūkuma dēļ darbojoties vairs tikai 31 un Berlīnes ezeros un upēs jau esot iekļuvuši atūdeņu netīrumi.

Ģenerālis Robertsons otrdien Hamburgā norādīja, ka pašreizējos apstākļos 2 miljoniem berliniešu draudot bads un jau tagad strāvas ierobežojumu dēļ tūkstoši palikuši bez darba. Ja neatceltu padomju blokādi, tad tas būtu uzskatāms par pasaulē vēl nepiedzīvotu nožēlības aktu. Esot jāapbrīno berliniešu pakstaspiība, ar kādu viņi pacieš grūto stāvokli. Anglu militārgubernātors norādīja, ka ticībai nākotnē viņam esot pilnīgi skaidri norādījumi no ārlietu ministra Bevina.

BBC

Plīsums „dzelzs aizkarā"

(Turpinājums no 1. lpp.)

No Rumānijas ziņots, ka apcietināts rumāņu komūnistu partijas ģenerālsekretārs Georgs Judei. Otrdien nojukušajā valdības sēdē, kur Tito neesot piedalījies, esot nolemts izsludināt ārkārtas stāvokli un kara laika likumus Dienvidslavijā. Šīs ziņas gan it kā apstiprinājis itaļu sūtnis Belgradē, bet oficiāla apstiprinājuma tām nebija.

Līdz trešdienai ārvalstu nostāja Dienvidslavijas lietā nebija zināma. Uz Vašingtonu steidzami izsaukts amerikāņu vēstnieks Belgradē Kenets. Toties prese Dienvidslavijas notikumiem veltīja visplašāko ievērību. Vašingtonā novērotāji izteicās, ka komūnisma gludajā fasādē esot radies neglīts plīsums. Amerikāņu valdība ar pārsteigumu konstatējot, ka Maršala plāna ietekme Eiropā bijusi lielāka nekā cerēts. Daļa laikrakstu izsakās, ka pašreizējie notikumi dodot jaunas cerības arī tiem citu valstu komūnistiem, kas visu laiku nevēlējušies pilnīgi staigāt Maskavas pavadā. „Manchester Guardian" izteicās, ka ar vienu spalvas vilcienu tagad esot iznīcināta leģenda par slavu solidāritāti. Bez tam esot interesanti atzīmēt, ka Dienvidslavijā patlaban uzturoties padomju maršals Tolbuchins. Šādi padomju ģenerāļu „nejauši braucieni" uz vietām, kur attīstās kādas krizes, esot raksturīgi padomju politikai.

„Times" atzina, ka kopš Trocka izslēgšanas neesot bijis otra tik spēcīga trieciena komūnistu frontē. Tito gribējis būt ne Maskavas kalps, bet līdztiesīgs runātājs un tagad Kremļa acīs izaudzis par lielu. „New York Herald Tribune" šaubījās, vai lūzums starp Maskavu un Belgradi jau būtu galīgs. Tito esot divas iespējas, vai nu piekāpties Maskavai, vai arī nozust no skatuves.

„Stokholms Tidningen" runā par „plīsumu dzelzs aizkarā". Šis varbūt varot kļūt lielākais un pat izšķirējs pagrieziens austrumu un rietumu cīņā. Anglu konservātīvā prese, turpretim, negrib Belgrades notikumiem piešķirt pārāk lielu nozīmi. „Daily Telegraph" atzīst, ka Maskavai acīm redzot neesot patikuši Tito centieni radīt dienvidos slavu bloku, kas būtu spēcīgs sāncensis Padomju Savienībai. Pēc tā centies savā laikā arī Dimitrovs, bet, juzdams, ka Kremlis ir pret pārāk saliedētu Balkānu savienību, laikus pasteidzies visu noliegt, kamēr Tito to vēl nav darījis. BBC, NZ

No „komūnista Nr. 1" par trockistu

VAI TITO VĒL TURPINĀS „DALMĀCIJAS PASTAIGU"?

Kominforma apsūdzības rakstā Tito pārmesta nacionālisma kultivēšana, ko, protams, nevienam īstam komūnistam nevar piedot. Ka Tito bijis nacionāli noskaņots, to apliecina nekomūnisti, kam bijusi izdevība ar viņu tuvāk iepazīties. Kāds angļu virsnieks, kas kara laikā bijis sakarnieks dienvidslavu partizānu štābā, otrdien BBC raidījumā pastāstot atmiņas par Tito, pat atzīmēja viņu par kaislīgu nacionālistu. Savā rīcībā Tito parasti neatzīstot kompromisus, bez tam (esot loti godkārīgs. Enerģijas un gribas spēka viņam neesot trūcis, un cīņumos pavadīto laiku viņš izmantojis, lai mācītos valodas. Tito runājot franciski, krieviski un vāciski.

Minētais angļu virsnieks aiceŗējās epizodu no 1943. gada septembŗa, kad kāda ala Dalmācijas piekrastē sastapies ar maršalu Titu, īstā vārdā Josipu Brozu, un trim viņa tuvākajiem līdzstrādniekiem — Rankoviču, Kardeļu un Džilasu. Viss apgabals ap alu, kur patvērušies partizānu vadoņi, bijis pretinieka ielenkts. Viens no pavadoņiem jautājis Tito, kad, pēc viņa domām, varētu beigties šī „pastaiga". Tito padomājis un tad atbildējis: „To grūti pateikt; varbūt, ka nekad . . ."

Toreiz Tito un viņa trīs pavadoņus Kremlis slavināja, tagad viņi pēkšņi kļuvuši „trockisti" un komūnisma „nodeveji". Bet dienvidslavu tautas, serbi, kroāti, slovēņi un melnkalnieši jau agrāk bijuši grūti valdāmi un šķērsojuši savā laikā turku, Austroungārijas monarchijas un pēc tam Hitlera plānus. Tagad viņi atkal, liekas, jaukuši Kremļa plānus.

Priekš pusotra gada, 1946. g. oktobrī „Time" korespondents intervēja Tito dienu pēc tam, kad Vatikāns bija pasludinājis Tito un viņa tuvāko palīgu izslēgšanu no katoļu baznīcas par to, ka tie bija noticējuši uz 16 gadiem piespiedu darbos Dienvidslavijas archibiskapu Stepinaču, kam pārmeta sadarbošanos ar terroristiem. Tito toreiz izskatījies mierīgs un apmierināts. Viņš pieņēmis amerikāņu korespondentu, tērpies maršala uniformā, ar zeltu apšūtos svārkos un zilās jātnieka biksēs ar platām sarkanām uzšuvēm. Lēni staigādams šurp turp pa grīdsegu savā greznajā Belgrades rezidencē, viņš vainojis amerikāņus par visām starptautiskām grūtībām un apgalvojis, ka „apstākļu uzlabošanās vai neuzlabošanās nav atkarīga no mums". Uz jautājumu, kā veicas lauksaimniecības kollektivizēšana Dienvidslavijā, viņš atbildējis: „Mēs nekad nekollektivizēsim." Par opozīciju pašā Dienvidslavijā, ko Tito nežēlīgi apspiedis, viņš toreiz teicis: „Mums nav iebildumu pret tādu opozīciju, kas būtu ar mieru piedalīties valsts jaunuzbūvē", bet tūlīt piebildis, ka tagadējā opozīcija „lūko profitēt no mūsu klupšām". Tad viņš drūmi pareģojis: „Es zinu, ka opozīcija Dienvidslavijā nekad nepastiprināsies, bet tikai vājināsies."

Kādi augļi šīsdienas vēlēšanās būs somu komūnistu pielabināšanās politikai?

Vakar Somijā sākās otrās pēckara parlamenta vēlēšanas, kas turpinās vēl šodien. Somija ir vienīgā valsts aiz „dzelzs aizkara", kur vēlēšanas tiešām nozīmē vairāku partiju sacensšanos. Priekšvēlēšanu kampaņa turklāt bijusi loti dzīva, galvenie sacensoņi ir komūnistu un kreiso sociālistu izveidotā „demokratiskā tautas fronte" un nekomūnistu partijas sociāldemokratu un labā spārna agrāriešu vadībā.

Pašreizējais spēku samērs parlamentā ir: sociāldemokratiem 48, agrāriešiem 48, komūnistiem 41, kreisajiem sociālistiem 10, konservātīvajiem 29, progresīvajiem 9, zviedru tautas partijai 14 un zviedru liberāļu partijai viens deputāts no 200. Valdībā patlaban ir pieci agrāriešu, pieci sociāldemokrati, trīs komūnisti, tikpat daudz kreiso sociālistu, viens zviedru tautas partijas un viens bezpartejiskais ministrs — ārlietu ministrs Enkels. Kaut arī Padomju Savienība ar apzinātu politiku mēģinājusi komūnistu stāvokli stiprināt, paredz, ka vini vēlēšanās zaudēs. Vispirms komūnisti ar padomju ziņu pierakstīja sev vienīgos nopelnus 150 milj. dolaru lielo reparāciju samazināšanā uz pusi. Padomju Savienība arī neparastā kārtā piekāpās somu pretpriekšlikumiem somu-padomju draudzības un palīdzības līguma lietā. Tāpat Padomju Savienība neiejaucās krizē, kas radās ar komūnistiskā iekšlietu ministra Leino atlaišanu. Radikālas pārmaiņas nav notikušas nevienās vēlēšanās Somijā, un tādas negaida arī šajās.

NYHT.

Padomju interese par urānu Igaunijas degakmenī

Stokholmā no Igaunijas saņemta informācija, ka Igaunijas degakmens atradnēs uziets urāns, ziņo „Newsletter from behind the Iron Curtain". Par to loti ieinteresējušās padomju iestādes un līdztekus līguma slēdzējiem degakmens raktuvestagadnodarbinot 40.000—50.000 krievu strādnieku un pāri par 10.000 vācu kara gūstekņu. Pēc kāda Zviedrijā izceļojoša inženiera izteicieniem, padomju iestādes jau 1940. g. oktobrī [illegible] sevišķu interesi par Igaunijas degakmeni un [illegible] Igaunijas Ledus vairumus uz Padomju Savienību eksperimentālā [illegible] atrašanu degakmenī [illegible] kādreizējās zviedru [illegible] Sillamae raktuvēs vadītāja [illegible] gadā vada kāda Zviedrijas [illegible] mens raktuvēs. Iespējams, ka urāna saturs [illegible] zviedru degakmenī.

Pārvedot mums saņemto naudu, neaizmirstiet uz pārveduma talona otrā pusē atzīmēt, par ko jūs maksājat.

Teātris un balets gatavi startam

„APLĀPĪŠANĀS" DAMMA IELAS REPUBLIKĀ — OSVALDS LĒMANIS NEATZĪST PĀRSKOLOŠANOS — MĀRTIŅŠ ZIVERTS UN FRANČU MODERNISTI ESLINGENĀ

Kad par vienas cigaretes vērtību varēja viegli apmeklēt koncertus un teātra izrādes, daudzi bija nemierā, ja rīkotāji visiem nevarēja ierādīt vietas pirmā rindā. Kā būs tagad? Vai milestība pret mākslu būs lielāka par vēlēšanos izdzert kausu alus? Šķiet, turpmāk koncerti, baleta izrādes, teātris, grāmatas, laikraksti un vispār sarīkojumi būs saistīti ar atteikšanos no citām, arī gluži cilvēcīgām vēlmēm. Apmeklējums pie baleta ļaudīm un Eslingenas latviešu teātrī rāda, ka mākslinieki ir gatavi startam. Lai tikai nāk no nometnēm aicinājumi!

Latviešu baleta „republikā" Damma ielā esmu iegriezies īstā brīdī — notiek vadības apspriede. „Aplāpāmies", vaicāts par noskaņu pēc naudas maiņas, atbild vienmēr kustīgais administrātors E. Mežulis. „Esam saņēmuši atvaļinājumu, patiesībā gan piespiedu kārtā, jo angļu joslas ceļu putekļu noskalošanai un atpūtai tik ilgs pārtraukums nebija paredzēts. Tiešām, tagad visi aplāpāmies, bet ne jau tikai šī vārda īstā nozīmē. Izceļošanas komisijas skaitot zobus, pārbaudot sirdis. Turpat trīs gadus par „iekšējiem remontiem" nevienam nebija laika domāt. Varbūt vajadzētu arī pārskoloties. Mums jau ir pašiem sava jaunizmācīta kosmētiķe M. Ancāne, masiere S. Otiņa un, šķiet, pirms Vērnieks izkaros atlauju transportmašīnai, dirigents A. Lindenbergs būs jau diplomēts šoferis."

„Es gan vēl nejūtos izskolojies baletā, — kur nu vēl pārskoloties," iebilst Osvalds Lēmanis, un saruna ievirzās par nesenām izrādēm angļu joslā.

21 dienā 15 izrādes. Līdz pēdējai iespējai pārpildīti vilcieni. Riekstiņa savu izcilo prasmi stāvēt uz pirkstgallem labi varējusi pielietot arī praksē. Visas grūtības tomēr atsver tautiešu sirsnība, angļu augstāko virsnieku cildinājumi un vācu preses un baleta lietpratēju labās atsauksmes. Baleta ierakstu grāmata kļuvusi bagātāka ar 2 ģenerāļu, Kanādas un Austrālijas konsula un vairākiem citiem jūsmīgiem ierakstiem. Bet tie ir tikai cildinājumi un solījumi, kas doti izrāžu iespaidā. Ja būtu piepildījušies tikai daži, tad Osvalds Lēmanis sen jau dzīvotu savrupmājā Holivudā un visi pārējie — lepnā peldvietā atpūstos no izrādēm Kanādā, Austrālijā un ASV.

Bet baletnieki sēž vēl tepat Nekaras ielejā un ir priecīgi, ka varējuši 30% no visiem izrāžu ienākumiem nodot par automašīnu dekorāciju transportam, bet tomēr palicis tik daudz pāri, lai pirms reformas nomaksātu visus parādus.

Gēstachtā izrādi noskatījies Hamburgas operas balets. Šonedēļ Lēmanis saņēmis aicinājumu uz 8 izrādēm Hamburgas lielākajā zālē-Garisona teātrī. 14. un 18. jūlijā savas telpas piedāvā Eslingenas vācu teātris. Balets ar jauno programmu vēl nav bijis Kaseles Fuldas, Manheimas, Kemptenes un Berchtesgādenes apkārtnē. Bet turpmākā darbība lielā mērā atkarīga no pašiem tautiešiem. Baleta ļaudis ir spara pilni. Tiek plānots, kā un kur varētu drīzumā rīkot izrādes, turpinās treniņi, baletmeistars O. Lēmanis sācis iestudēt jaunu divertismenta programmu un drīz Damma ielas republikā paliks atkal tikai vecie un mazie.

„Ko nu vairs gaidīt! Jāņi un Pēteri nolīgoti, jaunās markas būs izdotas, bet mēs tomēr dosimies pirmā turnejā „pa jauno naudu". — stāsta Eslingenas teāŗa administrātors J. Kājiņš. Ar Trīnes grēkiem eslingenieši Hanavā viesosies 4. jūlijā, tad brauks uz Babenhauzenu un tuvākajām darbavīru nometnēm. Jaunās cenas? Pēc administrātora domām no DM 0,50—3,—. „Izdevumi mums tie paši, aktieriem ēstgriba arī tāda pati kā citiem, un ja pārējie algotie ļaudis saņems apmēram līdzšinējās algas, tad daudz nevar mainīties arī ieejas cenas teātros."

Režisors J. Lejiņš pastāsta, ka tūlīt pēc brauciena uz Hanavu sāksies jauniestudējumi. Teiktais nesaprotamā valodā teiktus vārdus, bet tad arī tā spēki bija galā. Jau no pulksten vieniem dienā viņš apstaigāja Valkas un Fišbachas nometnes, iepazinās ar izstādēm, sarīkojumu telpām un ambulancēm, bet līdz plkst. 21 vēl nebija koncertu sagaidījis, kaut gan tieši tādēļ bija lūgts ierasties un arī ieradās. Vai nebūtu bijis pareizāk, ka koncerts būtu koncerts, bez gaŗām, kaut arī cildenām, runām pirms tam?

*

Kas gan Valkā un Fišbachā svētkos nebija nodarbināts?! Visvairāk tomēr laikam saimniecības nozares darbinieki. Franku novada latviešu nometnes bija ziedojušas produktus un dziedātāji izsalkuma nejuta. — To var tikai šeit, bet ne pie mums Eslingenā — nežēlīgi atzinās kāda dziedātāja. — Jums ir iespēja to darīt nākotnē — piebilda kaimiņiene. — Jā, bet tagad maz naudas . . . Saruna būtu turpinājusies, bet abas aizskrēja pēc kiršiem, kuŗus uzņēmīgi ļaudis bija pievedušī, lai sniegtu pircējiem atspirdzinājumu apmaiņai pret jaunajām markām.

*

Omulīgākais virsdirigents ir Pēteris Banders — bija vienbalsīgs koristu spriedums. Mīlīgākais smaids, stingrākās prasības un mazākais takts zizlis prof. A. Ābelem, bet lielākā neatlaidība A. Kalnājam.

*

— Ja tiekam cauri bez piemaksām, ir labi — sprieda naudas lietu kārtotāji. Vai tas izdevies — nezinu, bet svētku apmeklētāji nežēlojās, ka jaunās naudas kabatā palicis mazāk. Dziedātāji saņēmuši pat dāvanu — jaunu koŗa dziedsmu krājumu. — Skandināsim šīs dziesmas citu reizi, kad atkal pulcēsimies svētkos, bet ne vairs svešajā zemē.

Z. B.

Anna Dagda

ROZE

Mana elkoņa bedrītē tava mute dus,
Vai mana asins sitas zem ādas vai lūpās tavās?
Uz mana skausta tev roka ilgdamās dus.
Es gribu tev tuvāk. Dziļāk. Dziļāk arvien tavās skavās.
Starp tevi un manī vientuļa roze, roze ar ērkšķi, dus.
Neteic nekā. Esi kluss. Esi kluss.

„Per astra ad aspera"
ieb: Caur zvaigznēm pie ciešanām

PAMĀCĪGS FEĻETONS ARĪ NEVĀCIEŠIEM

Kad es iekravājos, tad tas jau bija. Ik pāris dienu pie durvīm piestāja elegants Studebekers ar melnīgsnēju dēlieti pie stūres. Nobremzējis, melnīgsnējais tūdaļ pāris reizes slaidi notaurēja un izkampa no kārbiņas svaigu Camel'i. Bet viņam nebija jāgaida, — parasti jau tai pašā mirklī pa nama durvīm izspurdza sarkanmataina meiča pukainā kleitā un, ne vārda nebildusi, bija dēlietim blakus.

Jā, Trūdei gāja augsti: pat iepirkties uz stūŗa bodīti viņa gāja vairs tikai naiļona zeķēs un piektdienās, kad pilsētu apbraukāja modernas mēslu kastes, lielie, rumpīgie „Vampiri", Trūdes izliktajā atkritumu spainītī ietnes malā arvien rēgojās labs žūksnis brūnu papīrīšu ar sidraba rakstu: Herchey.

Bet tad, pēc kāda laika, zilais Studebekers nozuda, un parādījās sūnu zaļš Fords. Tas vairs nebija tik elegants kā Studebekers: šur tur bija atlupusi krāsa un viens dublu aizsargs bija mazliet ieliekts. Tomēr blondais puisis pie stūres nebija ne par matu sliktāks par melnīgsnējo, tas bija skaidrs. Un skaidrs bija, ka arī viņam nekad nebija jāgaida. Ak, tētiņ, cik gurdeni Trūde prata atlaisties auto sēdeklī, cik laiski aizdedzināt cigareti, un cik neatdarāmi šķībi pateikt „Okei!" — „Tā tik ir meitene," allaž sajūsmā nosauca blondais un piedeva gāzi.

Bet tad paputēja arī zaļais Fords un viņa vietā kādu vakaru kā sadedzis atmetās padilis džips, ko piebrauca glīts, biezlūpains jauktenis. „Pēks, pēks", viņš taurēja tādā kā SOS ritmā un nemitīgi spļāva pār bortu.

Šī bija pirmā reize, kad Trūde lika sevi gaidīt. Mazliet ieskābusi, viņa tomēr turējās braši, pūlēdamās iedabūt gurdumu džīpa stāvajos sēdekļos. Arī jauktenis allaž sauca: „Tā tik ir meitene!" un reizēm uzsita viņai uz pleca: „Boy!"

Džīps izčibēja tik pat pēkšņi kā Fords, un kādreiz es gluži negaidot sablenzu pie Trūdes durvīm smago kravas mašīnu. Vai tiešām? Jā, — nebiju maldījies: — stūres vīrs nule kā bija pavēris durvteles, un Trūde savā modernajā kleitā taisīja divus garus un neērtus soļus uz augšu. Tikai tagad viņa neizskatījās vairs ne gurda, ne eleganta, — jā, kāda gan elegance var sanākt kravas mašīnā?

Un tad, kādu dienu notika brīnums. Zemestrīce tā nebija, nē, tikai trīs milzīgie „Loraine" ceļamkrāni, bargi spurgdami un dārdēdami ielīgoja mūsu ieliņā, pūlēdamies viens otru panākt. Skaidrs: trīs malači meklēja Trūdi, un katrs gribēja piebraukt pirmais. Tā bija jautra trijotne, šie ceļamkrānu puiši. Visi reizē tie atbīdīja pakausī savus ellainos „capy", izspļāva gumiju un nozviedza sulīgu, līgsmu smieklu. Tad viņi pazuda durvīs, — tikai viens vēl, kā padejodams, iekāpa krāna kabīnē un pakampa no naglinas savu svētdienas uzvalku.

To dienu augšā gāja jestrī, tik jestri, ka dienu vēlāk negaidot ieradās divi dzeltenkiveroti, kuŗu rokās varēja sablenzt baltu kartonu ar uzrakstu „Off limits". Tagad mūsu ielinā ir ļoti kluss, Trūde iet vakaros staigāt. Bet viņai vairs nav laimes. Nemaz nav laimes.

Zēni zaļajās haki formās nez kādēļ tai tagad skatās garām, un puiši īsajās ziemiškādas biksēs tai raugās pāri. Ļaudis no stūŗa bodītes saka, ka Trūdei vairs sen neesot redzētas naiļona zeķes, un mazie puikas allaž zūdās, ka piektdienās, kad pilsētu apbraukā modernās mēslu kastes, lielie, rumpīgie „vampiri", Trūdes izliktajās atkritumu spainīti ietnes malā vairs nav spīdīgo, brūno papīrīšu ar skaisto sidraba rakstu.

Volfgangs Dārziņš

Girts Salnais

VĪRI

STĀSTS

(12. turpinājums)

„Jā," viņš sadrūmis atbildēja „Tas esmu es . . . Droši vien . . ." viņš gribēja teikt kaut ko nelabu, kādu pārmetumu, bet vārdi aizķērās, dzirdot sievietes drebošo, nevarīgo balsi.

„Tu nāksi iekšā? Vai nē?"

Viņš saskaitās.

„Protams, tikai tāpēc še esmu," arī viņa balss drebēja, bet tās bija atklātas dusmas. „Es zinu, ko tu domā. Saprotams. Viens brālis aizveda zirgu, otram taču arī kaut ko vajaga! Vai nē?"

Viņa izbijusies un nesaprazdama bija pielikusi rokas pie mutes.

„Iesim!" viņš cieti noteica un pavēra durvis. „Ej pa priekšu. Nobiedēs vēl māti."

Viņa paklausīgi nedzirdamā solī aizslīdēja priekšiņā. Viņš palika gaidām, iekams Elza atvēra istabas durvis. Tikai tad, kad viņas klusā balss atskanēja istabā, Ēvalds sekoja viņai.

„Tas ir Ēvalds . . . Zirņu Ēvalds," viņš dzirdēja sakām un citai balsij atbildam:

„Maksis mani tā pārbiedēja. Viņš lēca ķēdē. Un kāds vīrietis kaut ko sauca . . ."

„Te es esmu, māt," Ēvalds ienāca krēslainajā gaismā.

Abas sievietes vēroja viņu tā, it kā redzētu cilvēku, kas uzskatīts par zudušu uz visiem laikiem un nevajadzīgi atgriezies, lai mocītu un nestu līdz ar sevi viņām jaunas bēdas. Šis mirklis bija neciešams, bezgala satraucošs, un jaunais vīrietis neizturēja sieviešu skatienu. Nodūris acis, viņš lēni piegāja pie soliņa un apsēdās.

„Jums ir bail no manis? Vai nē?" viņš sāpīgi pazobojās.

Viņas arvien vēl klusēja.

„Nu?" viņš pacēla naidīgas acis un lēni noņēma no galvas cepuri, dziļi ievilkdams elpu. „Cik maz vajadzīgs, lai cilvēks pazaudētu ticību cilvēkam."

„Nesaprotu," Elza nedroši eminējās, bet Ēvalds to nedzirdēja. Viņš smīnēdams atkal raudzījās zemē. Tad kā izsmieklā pagrozīja galvu.

„Elza, jūsu Kripšķis stāv pie stalļa durvīm un gaida saimnieci."

„Ko?" viņa nesaprata. „Kārlis atveda mums atpakaļ Kripšķi?"

„Nē. Es viņam to nolaupīju," viņš smējās par sevi.

„Tu?" tagad atdzīvojās arī Vileru māte. „Paldies Dievam, Ēvald," viņa lēni pienāca tam klāt. „Paldies Dievam."

Ēvalds pēkšņi aizklāja acis.

„Man ir kauns . . . Kauns no jums visiem. Un negants īgnums manī grauzies visu šo laiku, iekams jūs baidāties no manis un no mana tēva. Vai mēs esam vainīgi, ka Kārlis ir tāds? . . . Kārlis . . ." viņš pēkšņi pacēla galvu un aizmirsa, ko tikko teicis. „Es taču esmu izdarījis muļķību . . . Vai Jurītis guļ?" Viņš nobažījies čukstēja un arī Elza norūpējusies paskatījās atpakaļ, bet māte nomierinot pamāja:

„Zēns aizmidzis."

„Elza, ko darīsim ar zirgu?" viņš ātri jautāja. „Es viņam neparko neatstāšu vairs zirgu," puisis spēcīgi atvilka atpakaļ veselo plecu. „Neparko. Saprati Elza. Tad labāk es nošausu Kripšķi. Tas ir tava vīra brāļa audzināts zirgs, cilvēka, kas kāvās frontē un pazuda, ne reizes nebijis atvaļinājumā. Un lai ar viņa zirgu jātu kāds petrolejas tūska varonis? Maņ pietiek. Saki man, ko mēs darīsim? Un saki ātri!"

Elza lēni nosēdās krēslā, arvien vēl nespēdama atbrīvoties no pārsteiguma.

„Tev nevajadzēja tā darīt, Ēvald," viņa beidzot ar mokām izdvesa. „Gan mēs būtu tāpat dzīvojuši un iztikuši."

„Dzīvojuši?" puisis rūgti smējās. „Neviens mēs nedzīvosim. Vai var vairs dzīvot, ja draugs vairs nevar uzticēties draugam, ja ikvienā cilvēkā tev jāsaskata necilvēks. Vai tā ir cilvēka dzīve, ja ikvienam jābaidās no otra, ja viens otram nevar vairs droši skatīties acīs. Nē — es gribu cilvēkus, es negribu dzīvniekus, kas, vienas mātes dzemdēti, rauj viens otram no mutes ārā tikko iegūtu ēsmu. Lūk, kāpēc es paņēmu un atvedu mājās tavu zirgu."

„Ak Ēvald, Ēvald," Vileru māte bija dziļi noliekusi galvu. „Kur viss tas radies?"

„Nezinu," viņš pakratīja galvu, „bet . . . lai tad mani labāk parauj velns kā cilvēku, — kā dzīvnieks es neprotu dzīvot . . . Elza, noslēp zirgu," viņš pēkšņi enerģiski iesaucās, bet pats tūdaļ saķēra galvu. „Mans Dievs, kāds es varu būt muļķis."

„Patiesi," Elza vāji pasmaidīja. „Iedomājies taču — zirgs nav cilvēks. Tev jājāj Kripšķis atpakaļ."

„Ko? Atpakaļ?" — viņš brīdi skatījās sievietē ieplestām acīm. „Tagad atpakaļ? Parādīt viņam . . ." viņš piecēlies sāka staigāt pa istabu. „Vai tu domā, ka šai brīdī esmu izdomājis muļķīgus jokus, vai arī . . . Ak tā," viņā radās kāda nigra doma un viņš skumji paskielēja sievietēs. „Jūs domājat," viņš lēni teica, bet balss bija kā zaudējusi skaņu, „jā, jūs varat iedomāties, ka esmu nācis jūs iegrūst vēl lielākā nelaimē. Klusē, Elza," viņš ašī pārtrauca, redzēdams, ka viņa grib apgalvot kaut ko citu. „Es pats darīšu. Zirgu nav adata. Pareizi," viņš mirkli pārlika. „Iebrauktais ceļš pāri ezeram vēl izturēs."

„Vai tev prāts?" Elza pietrūkās kājās. „Ledus varbūt izturēs, bet tu pats neizturēsi. Tev taču laikam vēl nesadzijuši ievainojumi,"

„Vienalga. Labāk tā, nekā nest šo nicinājumu un aizdomu kravu, kas citādi nav ne nometama, ne izņēmama," Ēvalds sapīcis čukstēja. „Nu?" viņš ironiski pasmaidīja: „Te taču, labi padomājusi, man neiegalvosi, ka uzticies man. Ko var zināt? . . . Vai nav tā?"

Elza mirkli šaubījās. Vārdi bija pārāk saprātīgi, lai pretotos.

„Ēvald," viņa, laiciņu padomājusi, sacīja. „Tev taisnība, bet tev man jāsaprot. Tu taču tomēr esi Kārļa brālis."

Puisis nokāra galvu.

„Protams, protams. Par jo jau tikai ir runa. Nu un tāpēc," viņš ātri atgriezās un devās uz durvīm.

„Pagaidi, Ēvald."

„Nav laika."

„Gaidi!" viņa aizsteidzās puisim priekšā. „Vai Kārlis zina, ka tu esi pie mums?"

„Nē."

„Un tu iesi mājup?"

„Protams, man nav bail no viņa."

„Labi," viņa pēkšņi izlēma. „Es noslēpšu Kripšķi."

„Ko tu gribi darīt, Elza," māte sabijusies čukstēja.

„Lai tas paliek mans noslēpums, māt. Būšu pret rītu mājās. Es eju," viņa atrāva durvis un izsteidzās pagalmā.

Ēvalds brīdi nogaidīja. Viņš negribēja redzēt, pat ne nojaust, kurp aizjāj Elza. Tikai tad, kad pēc dažām minūtēm ārā atskanēja zirga rikši, izdzirdis māti klusi noplūcamies — „Nabaga Elza" — viņš pagriezās pret to:

„Izdzēs gaismu, Vileru māt, un ja kāds prasa, saki, ka neesi manu redzējusi kopš nedēļas. Un Elza . . . Viņa nav nabaga, māt. Viņa ir bagāta — viņai tik daudz spēka un drosmes . . . Ej gulēt, māt. Ar labunakt."

(Turpinājums sekos)

Rīkosim Jāzepa Vītola piemiņas koncertus!

Tuvojas 26. jūlijs, — Jāzepa Vītola 85. dzimumdiena. Lūgums visām latviešu nometnēm sākt priekšdarbus mūsu lielā skaņu mākslas meistara piemiņas koncerta sarīkošanai. Galvenais ir pats koncerts, bet, ja no tā rastos kāds atlikums, tad lūdzam to ziedot prof. Jāzepa Vītola piemiņas fondam, naudu adresējot kasierim Leonam Liepiņam, (24a) Lübeck, Meesen-Kaserne. Jāaizrāda, ka valūtas reforma, protams, padarījusi problēmātiskas tās summas, kas ziedotas vecajā naudā, tā ka faktiski pašreiz fondā nav derīgu līdzekļu. Tātad kaut visniecīgākais ziedojums vācu (jaunajās) markās ar pateicību gaidīts.

Visu periodisko izdevumu redakcijas lūdzam piesūtīt pa vienam eksemplāram no tiem numuriem, kuŗos sakarā ar prof. Vītola nāvi bijuši iespiesti piemiņas raksti. Izdevumi adresējami: Jānim Rudzītim, (24a) Lübeck, Walderseestr. 61.

Šai pašā reizē lūgums visiem, kuŗu īpašumā būtu prof. Vītola vēstules, piemiņas fonda archīva vajadzībām plesūtīt vēstuļu norakstus vai — vislabāk — fotokopijas.

Prof. J. Vītola piemiņas fonda valde.

Kas var mani aizdziedāt

MAZAS PIEZĪMES PAR FIŠBACHAS DZIESMU SVĒTKIEM

Vācieši nesaprašanā skatās viens otrā. — „Dziesmu svētku apmeklētājiem uz Valkas nometni vilciens atiet . . ." Nirnbergas galvenās stacijas skalrunī atskan svešas valodas skaņas. Kas noticis? —

— Tā viņi nesaprašanā varbūt ir vēl tagad, kad dziesmu svētki Fišbachā jau izskanējuši un dziedātāji, un apmeklētāji ir katrs savā nometnē.

*

— „Salmi! Mīļā, atkal pa salmiem, kā toreiz Rīgā komerckolā, kad iebraucām uz dziesmu svētkiem" — priecīgi čalo dziedātājas, iekārtodamās naktsmītnēs. Ka te nevalda sikstuļa gars, varēja vērot no salmiem aplipušā rakstnieka T. Zeltiņa, kas Fišbachā ar savu Vircburgas literātu pulciņu — Valdu Moru, Zentu Liepu, Irmu Grebzdi, Ģ. Salno un V. Mežezeru — prātoja: — „Cilvēkam vienmēr jāturas pie salmiņa — un cerības salmiņš ir stiprāks par bēdu baļķi. Vai es neesmu svētkos? Vai tāpēc nav svētki, ja mums bija 40 jaunās markas kabatā, bet tagad vairs nav?"

*

„Profesors Starcs sporta namā!" — Šoreiz tā notika: tēlotājas mākslas izstāde bija Valkas sporta namā. Un sava „nodeva" tika arī sportam — pašā centrā atradās M. Geistauta ģipsā veidotais futbolista J. Bebra un ledushokejista L. Vedēja portrets. Prof. Starcs smaidīja — viņš šoreiz nebija „kareivīgi" noskaņots, īpaši pēc tam, kad uzzināja, ka L. Vedējs ir arī agronoms . . .

*

Bavārijas militārās valdības DP lietu nodaļas vadītājs pulkvedis Dekers, kas bija ieradies kopā ar kundzi un meitiņu, aizbrauca, dziesmu svētku koncertu nedzirdējis. Vairāk nekā stundu viņš klausījās

Apsver dzelzc
tarifu
pazemināšan

Valūtas reformu, kas jau tā lēmātiska lielās naudas apg un vājā preču seguma dēļ, draud viltotāju aktivitāte, jo dijies liels vairums viltotu jāmo marku, ar kuŗām reichsmarku banknotes pārvē ostmarkām. Rezultātā par vie cu marku Berlīnes melnajā maksā 20—25 ostmarkas. sektoros Berlinē apgrozībā velda nauda. Padomju iestād zumā iespiedišot savas ban Kā tagad noskaidrojies, pie naudas maiņas kantora p ļoslā, kur drūzmējušies des tūkstošu cilvēku, nonāvēta smagi ievainotas 60 persona pazinots, ka naudu varēs iz tikai apmēram pusei visu gai

Rietumjoslās nobažījušies apmierināti mazie naudas m ļaji, kuriem pēc „galvas nauc vilkšanas nekādas izmaksas marķās vairs nav atlikušas. jaunākumi augļu un dārzeņu ierobežojumu atcelšanā pamu ši vācu iestādes ar 1. jūliju arī olas brīvā tirdzniecībā. V trolei paklauts maizes, labī ribas līdzekļu, kartupeļu, piena produktu, gaļas, tauku, kopu un alkoholisku dzērienu

Satiksmes pārvaldes d Frankfurtē otrdien paskaidro iestādes apsvērot dzelzceļu ru tarifu pazemināšanu, jo mi samazinājušies par divām jām. Preču satiksmē jūtam maiņu neesot.

UP ziņoja, ka, attīstoties krīzei, Dienvidzviedrijā sāku ties bēgļi no Vācijas, galv no padomju joslas: naktī u pašo piektdienu vien Zviedri dušies 28 vācieši. Bēgļi izr zviedru jūrnieku palīdzību. valdības komisija pēc apstā baudes būšot pilnvarota piešķirt uzturēšanās un dar laujas.

NZ, BE

Tito p
Vai radusies

(Turpinājums no 1. lpp.)

s baidījās, ka drīzumā Dienv
ju pārpludināšot padomju
spēks, kam tikai vajadzējis
ēmeslu zemes okupēšanai un
as robežas sasniegšanai. Tre
BBC speciālkorespondents ziņo
Belgrades, ka pilsētā valdot p
miers un ārēji vispār nekas
rasts neesot vērojams.

Vēlu trešdienas vakarā of
dienvidslāvu ziņu aģentūra T
publicēja ziņojumu, ka maršals
ieradies Belgradē un apskatījis
jaunceltnes vietu kopā ar mi
prezidenta vietnieku un ar
virspavēlnieku. Strādnieki Tit
migi apsveikuši.

BBC ceturtdienas rītā ziņoja
trešdien Prāgā uz skolu svētkie
radusies arī dienvidslāvu jau
delegācija ar 4000 pārstāvjiem
esot solojuši pa Prāgas ielām,
dami: „Lai dzīvo Tito!", un d
ļaudis: dziesmas ar vārdiem:
esam Tito paaudze!"

Vairums komentātoru trešdie
teicās, ka notikumi ap Tito un
partiju esot izskaidrojami ar i
Ju Dimitrova un Tito sacensību
kundzības dēļ Balkānos. Pēc
informācijas, divi Dienvidsl
ministri, kas pirms neilga laik
laisti no amata, atlaisti tikai
ka esot pretojušies dienvidslav
mūnistu centieniem radīt Ba
bloku un par Tito kritizēšanu
lielu pārsteigumu tāpēc izrais
nojums, ko naktī uz ceturtdien
lasīja Sofijas (Bulgārijas) radi
paziņodams, ka kominforma lē
un dienvidslavu komūnistu a
nespējot grozīt Bulgārijas un
vidslavijas draudzīgās attiecība

Pēc BBC informācijas, sensā
lais paziņojums Sofijas radi
ka Bulgārijas valdība arī tu
gribot lojāli sadarboties ar Di
slavijas valdību, nolaīts ne
bulgāru, bet arī rumāņu un po
lodās. Tai pašā laikā Bulg
kompartija pieņēmusi rezolūcij
rā atzīst kominforma apgalvo
par pareiziem un asi vēršas
valdības ieņemto nostāju Di
slavijas jautājumā.

Stutgartes radiofona komen
Frencels trešdien norādīja, ka
muma kārtā tagad rietumu
krati varot justies kā politiska
ģikomēdijas skatītāji pretinie
metnē. Dienvidslavijas kom
atbilde kominformam nesaudz
raujot aizkaru, kas līdz šim s
komūnistiskās vienprātības n
mu. Ar savu rīcību tagad
forms galīgi atklājis sevi par p
ju ekspansijas instrumentu.

Frencels sevišķi pievērsās
komūnistu līderu ļoti neizdev
stāvoklim. Tiem esot trīs d
iespējas kā reaģēt, bet visas

Chronika

Latviešu mākslu starptautiskā izstādē Londonā, kas tur notiks šo vasar olimpisko spēļu laikā, pārstāvēs Niklava Strunkes, Ludolfa Liberta un Valdemāra Tones vai Bē karda Dzeņa darbi. No katras vals būs pārstāvēti trīs mākslinieki. Lat viešu autorus izvēlējies sūtnis K Zariņš.

Prof. K. Ķiķauka, izcilais klasiskā filoloģijas speciālists, parakstījis līgumu ar kādu Kanādas universitā Darbā profesoram jāstājas 1. sep tembrī.

Stokholmas latviešu drāmas kol rakstnieka Mārtiņa Ziverta vad jūlija otrā pusē dosies viesizrāž braucienā uz Angliju un latviešie strādnieku nometnēs izrādīs Kāpē kuŗa nav. Ansamblī 3 cilvēki, to skaitā arī lugas autors Ziverts.

Tito proklamē suverēnitāti

Vai radusies komūnistiska valsts, kas spītēs Maskavai

(Turpinājums no 1. lpp.)

sti baidījās, ka drīzumā Dienvidslaviju pārpludināšot padomju karaspēks, kam tikai vajadzējis atrast iemeslu zemes okupēšanai un Italijas robežas sasniegšanai. Trešdien BBC speciālkorespondents ziņoja no Belgrades, ka pilsētā valdot pilnīgs miers un ārēji vispār nekas neparasts neesot vērojams.

Vēlu trešdienas vakarā oficiālā dienvidslavu ziņu aģentūra Tanjug publicēja ziņojumu, ka maršals Tito ieradies Belgradē un apskatījis kādu jaunceltnes vietu kopā ar ministru prezidenta vietnieku un armijas virspavēlnieku. Strādnieki Tito jūsmīgi apsveikuši.

BBC ceturtdienas rītā ziņoja, ka trešdien Prāgā uz skolu svētkiem ieradusies arī dienvidslavu jauniešu delegācija ar 4000 pārstāvjiem. Tie esot soļojuši pa Prāgas ielām, saukdami: „Lai dzīvo Tito!", un dziedājuši dziesmas ar vārdiem: „Mēs esam Tito paaudze!"

Vairums komentātoru trešdien izteicās, ka notikumi ap Tito un viņa partiju esot izskaidrojami ar ieilgušu Dimitrova un Tito sacensību virskundzības dēļ Balkānos. Pēc BBC informācijas, divi Dienvidslavijas ministri, kas pirms neilga laika atlaisti no amata, atlaisti tikai tāpēc, ka esot pretojušies dienvidslavu komūnistu centieniem radīt Balkānu bloku un par Tito kritizēšanu. Jo lielu pārsteigumu tāpēc izraisīja ziņojums, ko naktī uz ceturtdienu nolasīja Sofijas (Bulgārijas) radiofons, paziņodams, ka kominforma lēmums un dienvidslavu komūnistu atbilde nespējot grozīt Bulgārijas un Dienvidslavijas draudzīgās attiecības.

Pēc BBC informācijas, sensacionālais paziņojums Sofijas radiofonā, ka Bulgārijas valdība arī turpmāk gribot lojāli sadarboties ar Dienvidslavijas valdību, nolasīts ne tikai bulgāru, bet arī rumāņu un poļu valodās. Tai pašā laikā Bulgārijas kompartija pieņēmusi rezolūciju, kurā atzīst kominforma apgalvojumus par pareizlem un asi vēršas pret valdības ieņemto nostāju Dienvidslavijas jautājumā.

Štutgartes radiofona komentātors Frencels trešdien norādīja, ka izņēmuma kārtā tagad rietumu demokrati vārot justies kā politiskas tragikomēdijas skatītāji pretinieku nometnē. Dienvidslavijas komūnistu atbilde kominformam nesaudzīgi saraujot aizkaru, kas līdz šim sargājis komūnistiskās vienprātības noslēpumu. Ar savu rīcību tagad kominforms galīgi atklājis sevi par padomju ekspansijas instrumentu.

Frencels sevišķi pievērsās vācu komūnistu līderu ļoti neizdevīgajam stāvoklim. Tiem esot trīs dažādas iespējas kā reaģēt, bet visas vienlīdz nepatīkamas. Pirmkārt, viņi varētu piekrist kominformam, bet tad viņi atklātu, ka ir verdziski Maskavas kalpi, otrkārt, viņi varētu noliegt kominforma apgalvojumus, bet tad viņi parakstītu paši sev nāves spriedumus Maskavā. Treša iespēja būtu turpināt klusēt, bet tad viņu rīcība skaļāk par visiem vārdiem apliecinātu, ka viņiem bail no abām pusēm.

Liberālais angļu laikraksts „Manchester Guardian" trešdienas ievadrakstā izteicās, ka pirmā rietumu cilvēka reakcija uz traci ap Dienvidslavijas komūnistiem dabīgi esot smaids, jo kas gan varot likties smieklīgāks par krievu žēlošanos, ka dienvidslavi viņus izspiegotu? Bet ja dienvidslavu komūnistu pirmo atbildi pastudējot tuvāk, tad tā atklājot to, ko bolševisms prasa no citu tautu komūnistiem. Pārmetumos esot teikts, ka Dienvidslavija necenšoties sociālizēt, t.i., kollektivizēt lauksaimniecību. Bet Tito nebalstoties vis uz strādniekiem, bet taisni uz kroātu un slovēņu zemniekiem, kas stingri turas pie savas zemes. Tito šo stāvokli labi apzinoties.

„Manchester Guardian" īpaši pakavējas pie jautājuma, kas vispār šķiet visinteresantākais, bet pagaidām arī neskaidrākais — kāpēc Kremlis publicējis tik neparastu ziņojumu, iepriekš nenodrošinādams tam panākumus? Angļu laikraksts, nevarēdams šim jautājumam atbildēt, samierinājās ar otru jautājumu — vai tiešām būtu radusies komūnistiska valsts, kas uzdrošinātos spītēt Maskavai?

Ceturtdienas rītā BBC izteicās, ka tagad tomēr Dienvidslavijas un Padomju Savienības strīdus iemesli esot skaidri — dienvidslavi nopietni gribot radīt Balkānu valstu bloku no valstīm, kas atzīst sevi par līdztiesīgām, kaut arī komūnistiskām, bet Padomju Savienība nevēloties redzēt tādus blokus, kas nepakļautos pilnīgai Kremļa kontrolei.

Pēc Štutgartes radiofona ziņām, angļu diplomāti tomēr esot pārliecināti, ka Tito joprojām gribot izvairīties no atklāta lūzuma attiecībās par Padomju Savienību, bet vēloties tikai lielāku brīvību attiecībā pret rietumiem un pret Eiropas atjaunošanas programmu.

Vai pienācis Dimitrova laiks?

Tito „nežēlastībā krišana" no jauna pievērsusi pasaules uzmanību Bulgārijas ministru prezidentam Dimitrovam, kas pēc Balkānu lietpratēju atzinuma jau sen badījis ievērojami lielāku Kremļa uzticību nekā Tito. Arī oficiālais Maskavas „rājiens", ko šī gada sākumā izteica Dimitrovam par viņa it kā „pārliecīgo centību" Balkanu līgumu slēgšanā, nav manāmi iespaidojis šī druknā bulgāra stāvokli, ko ārzemju novērotāji Balkānos jau nodēvējuši par Staļinu Nr. 2.

Kad pagājušā gada decembrī Bulgārijas parlaments Dimitrova vadībā pieņēma jauno satversmi, neviens to par sensāciju neuzskatīja. Tā bija tipiska Austrumeiropas satversme, „made in Moscow". Dažas dienas pēc satversmes pieņemšanas Dimitrovs ar visu savu valdību atkāpās un ārzemju korespondenti toreiz pareģoja, ka Dimitrovs drīzumā pārņems kominforma vadību, par spīti tam, ka par kominforma oficiālo sēdekli izraudzīta Dimitrova sīvākā sāncenša Tito galvas pilsēta Belgrade.

Šie pareģojumi toreiz nepiepildījās. Nedaudz vēlāk pat sekoja pieminētais Maskavas „rājiens". Bet arī pēc tam Dimitrovs bijis ļoti aktīvs, un pašā pēdējā laikā no jauna vairojās ziņas, ka kādreizējais kominternes ģenerālsekretārs no jauna gatavojas lielākiem uzdevumiem. Rietumu komentātori domā, ka Dimitrovu Kremlis jau sen gatavojis īstajam Balkānu valdnieka postenim.

65 gadus vecais Dimitrovs ir viens no rūdītākiem vecākiem profesionāliem revolūcionāriem. Jau 18 gadu vecumā toreizējais burtliča mācekļis kļuva arodbiedrības sekretārs. Pirmā pasaules karā viņš izvairījās no kara klausības, tāpat kā to 25 gadus vēlāk darīja viņa franču kolēģa Torezs — dezertēdams. Par savas dzīves vadmotīvu viņš padarīja Ļenina saukli — „pārvērst imperiālistisko karu pilsoņu karā". Asinainajos nemieros Bulgārijā 1923. g. viņš bija viens no barvežiem. Aizmuguriski viņu notiesāja uz nāvi, bet pats viņš ar 1000 vīriem aizbēga uz Dienvidslaviju. 1925. g. viņš kopā ar brāli uzspridzināja Sofijas katedrāli. Brāli notvēra, viņš pats caur Vīni aizbēga uz Maskavu, skolojās Kremlī, pēc tam bija Vinē, Berlinē, Amsterdamā, Parīzē, atkal Berlinē. 1933. g. martā viņš bija viens no galvenajiem apsūdzētajiem reichstaga dedzināšanas prāvā. Viņu attaisnoja.

Dimitrova atgriešanās Maskavā bija triumfa brauciens. Pats Staļins sagādāja viņam godu, ko piedzīvoja tikai reti ārzemnieki. Viņam piešķira padomju pilsoņa tiesības. Tad viņš kļuva kominternes ģenerālsekretārs, pēc tam Padomju Savienības augstākās tiesas priekšsēdis. 1941. g. viņš devās speciālā misijā uz ASV un Vidējiem austrumiem, 1944. g. atkal kļuva bulgārs un atgriezās Sofijā labi šūtā pelēkā civiluzvalkā. Vienīgi daudzās padomju ordeņu lentes pogcaurumā liecināja par šī vīra pagātni.

Apsver dzelzceļu tarifu pazemināšanu

Valūtas reformu, kas jau tā problēmātiska lielās naudas apgrozības un vājā preču seguma dēļ, vēl apdraud viltotāju aktivitāte, jo parādījies liels vairums viltotu uzlīmējamo marku, ar kurām agrākās reichsmarku banknotes pārvērš par ostmarkām. Rezultātā par vienu vācu marku Berlīnes melnajā biržā maksā 20—25 ostmarkas. Rietumu sektoros Berlīnē apgrozībā abēja veida nauda. Padomju iestādes drīzumā iespiedīšot savas banknotes. Kā tagad noskaidrojies, pie kāda naudas maiņas kantora padomju joslā, kur drūzmējušies desmitiem tūkstošu cilvēku, nonāvētas 8 un smagi ievainotas 60 personas, kad paziņots, ka naudu varēs izmaksāt tikai apmēram pusei visu gaidītāju.

Rietumjoslās nobažījušies un neapmierināti mazie naudas noguldītāji, kuriem pēc „galvas naudas" atvilkšanas nekādas izmaksas vācu markās vairs nav atlikušas. Labie panākumi augļu un dārzeņu tirgus ierobežojumu atcelšanā pamudinājuši vācu iestādes ar 1. jūliju atļaut arī olas brīvā tirdzniecībā. Vēl kontrolei pakļauts maizes, labības, barības līdzekļu, kartupeļu, cukura, piena produktu, gaļas, tauku, medus, lopu un alkoholisku dzērienu tirgus.

Satiksmes pārvaldes direktors Frankfurtē otrdien paskaidroja, ka iestādes apsvērot dzelzceļu pasažieru tarifu pazemināšanu, jo ieņēmumi samazinājušies par divām trešdaļām. Preču satiksmē jūtamu pārmaiņu neesot.

UP ziņoja, ka, attīstoties Berlīnes krizei, Dienvidzviedrijā sākuši ierasties bēgļi no Vācijas, galvenokārt no padomju joslas: naktī uz pagājušo piektdienu vien Zviedrijā ieradušies 28 vācieši. Bēgļi izmantojot zviedru jūrnieku palīdzību. Īpaša valdības komisija pēc apstākļu pārbaudes būšot pilnvarota bēgļiem piešķirt uzturēšanās un darba atļaujas.

NZ, BBC, SL

Piedzēris padomju kareivis Vīnē sašauj patruļu, tad prasās uz Ameriku

Kāds piedzēries padomju kareivis Vīnē naktī uz trešdienu ar mašīnpistoli uzbruka sabiedroto militārās policijas patruļai, nonāvēdams tās locekli francūzi un ievainodams amerikāņu un krievu militāro policistu. Pēc tam piedzērušais, kliegdams „Amerika", ielēca patrulas džipā, kur bija neievainots vairs vienīgi angļu patruļnieks. Krievam plecā bija vēl divas mašīnpistoles, bet pats viņš bija kailām kājām un bez cepures. Iebraucot amerikāņu militārās policijas stacijā, krievs vēl izšāva vairākas kārtas gaisā, pēc tam nometa visas savas mašīnpistoles un padevās, skaidrodams: „Trūmens labs, Amerika laba, krievi nav labi, ved mani uz Ameriku!" Viņš tomēr nav novests uz Ameriku pie Trūmena, bet nodots padomju iestādēm Vinē, kas par incidentu atvainojušās sabiedrotiem.

NYHT, DM

DAŽOS VĀRDOS

Vēlēšanas Somijā pēc vakardienas BBC ziņām noritējušas kārtīgi un bijusi nodrošināta vēlēšanu brīvība un slepenība. Jaunas vēlēšanu sistēmas dēļ pirmos rezultātus varēšot zināt tikai šodien, bet galīgos — pirmdien.

Likumu par ERP iedzīvināšanu parakstījis prezidents Trumens. 5 valstis parakstījušas divpusīgos līgumus ar ASV par ERP palīdzību.

UN Balkānu komisija trešdienas paziņojumā konstatē, ka Grieķijas trīs ziemeļu kaimiņi atbalsta grieķu partizānus.

Amerikāņu kara kuģi ar kaujas kuģi „Missouri" no Portugales piekrastes devušies uz manevriem Vidusjūrā.

Otro reizi pēc kara Rūras ogļu produkcija pārsniegusi 300.000 t dienā.

Amerikas kapitālistu interešu pārstāvēšanu itaļu kreiso sociālistu labā spārna vadītājam Romitam partijas kongresā pārmeta partijas vadītājs Nenni. Partijas nākotne esot sadarbībā ar komūnistiem un Padomju Savienību. Beigās partijas kongress pieņēma kompromisa rezolūciju par sadarbību ar visām partijām, neizslēdzot komūnistus.

Grieķijas valdība pilnvarojusi vēstnieku Vašingtonā atjaunot izjukušās sarunas par diplomātisko sakaru atjaunošanu ar Bulgāriju.

Strāvas piegādi Dienvidkorejai pārtraukušas padomju iestādes. ASV iesniegušas protestu.

Pēc 17 dienu streika 30.000 Londonas ostas strādnieki atsākuši darbus pēc tam, kad Anglijas karalis ar dekrētu bija izsludinājis izņēmuma stāvokli un piešķiris valdībai ārkārtējas pilnvaras streika apkarošanai.

Par 310 miljardu franku militāru budžetu Francijai trešdien un ceturtdien debatēja Francijas parlaments. Tas atbilstu 31% no valsts budžeta. Paredzēta 760.000 viru liela armija.

Sākot ar vakardienu, angļu-amerikāņu joslai Vācijā atļauts slēgt tirdznieciskus darījumus ar Spāniju.

Vēl nezināmu iemeslu dēļ Ēģiptes ārlietu ministrs atkal atsaucis savu atkāpšanās paziņojumu. Svētdien Ēģiptē pārtrauca visiem diplomātiem ārzemju atvaļinājumus.

Drausmīgā zemestrīcē Japānā iznīcinātas 3 pilsētas un nogalināti 30.000, bet bez pajumtes palikuši 500.000 cilvēku. Zeme „drebējusi" 24 stundas, bet postu nodarījuši atsevišķi spēcīgi grūdieni, kas ilguši tikai 1 minūti.

Lielas policijas tīrīšanas notiek Zaksijā, padomju joslā, ziņo AP. Darbā varēšot palikt tikai personas, ko pārbaudījusi SED partija.

Ar radaru ārstē reimatismu ASV. Pret sāpīgo vietu, nepieskaroties ādai, novieto radara raidītāju parastos tēlas tases lielumā. Radara viļņi rada lielu karstumu sāpīgajos audos.

Amerikāņu lidmašīnas dodas uz Berlīni no Alaskas, Havajas un Karaibu jūras

Boļševiki paceļ balonu „gaisa koridorā"

„Gaisa tilts" starp Berlīni un Vācijas rietumjoslām ar katru dienu paplašinās, lai aizstātu trūkstošo zemes, ūdens un dzelzceļu transportu. BBC speciālkorespondents atzīst, ka virs Berlīnes vēl nekad neesot redzēts tik daudz lidmašīnu. Tās ar pulksteņa precīzitāti nosēžas ar 6 minūšu atstarpi. Kravu tālāk nogādā lielie amerikāņu 10 tonnu automobiļi, bet citi tai pašā laikā piegādā uz rietumiem vedamās preces — Berlīnes rūpnīcu ražojumus.

Amerikāņu četrmotorīgās armijas transporta lidmašīnas ieradušās pat no Alaskas, Havajas un Karaibu jūras piekrastes. Pavisam sagaida 52 šādas lidmašīnas, 10 devušās ceļā no Ņujorkas trešdien, vēl citas sagaida ierodamies rīt un svētdien. Katra lidmašīna dienā veic divus lidojumus uz Berlīni un atpakaļ. Trešdien transportā piedalījās 120 amerikāņu un 100 angļu lidmašīnu. Berlīnes angļu komandants ģenerālmajors Herberts ziņoja, ka līdz nedēļas beigām „gaisa tiltā" darbošoties ap 200 angļu lidmašīnu. Anglijas valdība aicinājusi arī britu dominijas Austrāliju, Kanādu, Dienvidāfriku un Jaunzēlandi piedalīties ar lidmašīnām Berlīnes apgādē. Angļu lidmašīnu „gaisa tilts" esot lielākais kopš Burmas ielenkuma.

Amerikāņu komandants pulkvedis Haulejs par maršala Sokolovska solījumiem trešdien izteicās, ka viņam vajadzīgi darbi, ne vārdi. Lidmašīnu transportu pastiprināšot tik ilgi, līdz tas būs pietiekams. Amerikāņu kara ministrijas valstssekretārs Drēpers Berlīnē izteicies, ka iespējama pat preču nomešana Berlīnē ar izplētņiem. Trešdien lidmašīnas sāka pārvadāt uz rietumiem arī Berlīnes rietumu sektoros uzkrājušos pastu.

Pēc vācu raidītāju trešdienas ziņām, padomju iestādes paziņojušas amerikāņu aviācijas štābam, ka padomju armijas manevru novērošanai būšot vajadzīgs gaisa satiksmes koridorā virs padomju joslas novietot novērošanas balonu. Bet tā kā tas atradīšoties tikai 400—500 metru augstumā, tad amerikāņu lidmašīnām tas nebūšot traucējums. Insbrukas radio turpretim ziņoja, ka gar gaisa koridoru malām esot paredzēts uzstādīt veselu balonu sprostu.

BBC komentātors par Berlīnes apgādi izteicās, ka pārtiku esot vieglāk piegādāt nekā ogles, bet drīz ogļu piegāde būšot tikpat svarīga. Pēc strāvas piegādes pārtraukšanas rietumu sektoriem tie pārtraukuši gāzes piegādi dažiem padomju sektora rajoniem, starp citu arī Babelsbergai, kur atrodas maršala Sokolovska un citu padomju augstāku amatpersonu mītnes. Pēdējās dienās padomju iestādes esot izteikušas gatavību atjaunot vismaz piena piegādi berlīniešu bērniem, par ko rietumvalstu okupācijas iestādes solās dot citas preces padomju sektoram.

Elektriskās strāvas piegādes pārtraukšana Berlīnes rietumu sektoriem lielus traucējumus radījusi radiofonu darbībā. Lai dotu iespēju iedzīvotājiem noklausīties jaunākās ziņas, Berlīnes ielas apbraukā speciāli auto ar skaļruņiem.

Lai gan maršals Sokolovskis, atbildot uz ģenerāļa Robertsona iesniegumu, paskaidrojis, ka pēc traucējumu novēršanas būšot iespējams pakāpeniski atjaunot satiksmi cauri padomju joslai, līdz ceturtdienai tomēr blokāde vēl pastāvēja. Bija atjaunota vienīgi vācu pasažieru transita satiksme, kam starpjoslu pasēs ir īpaša padomju iestāžu atzīme.

BBC ārpolitiskais komentātors par Robertsona un Sokolovska rakstu apmaiņu izteicās, ka Robertsons uz pozitīvu atbildi nemaz neesot cerējis. Sokolovskis „labvēlīgi atzinis" sabiedroto pūles piegādāt berlīniešiem pārtiku gaisa ceļā, bet ar apslēptu draudu tūdaļ piebildis, ka, cerams, satiksmes noteikumi gaisa koridorā tikšot ievēroti līdz pēdējam punktam. Esot secināms, ka maršala Sokolovska atbilde sastādīta tā, ka atstāj vēl valā durvis uz atkāpšanos, ja pretējās puses nostāja izrādīsies stingra.

BBC

Latvijas sūtniecības Vašingtonā paziņojums

Pēdējā laikā daudzi tautieši sāk rakstīt vēstules Latvijas goda konsuliem Savienotās Valstīs, lūdzot ne tikai materiālu atbalstu, bet pat lai tiem izgādā darba līgumus resp. palīdz iecelot Sav. Valstīs. Sūtniecība paziņo, ka visi Latvijas goda konsuli Sav. Valstīs ir amerikāņi, kamdēļ sarakstīties ar viņiem tieši var vienīgi angļu valodā. Bez tam augstāk pieminētā satura lūgumi neietilpst viņu kompetencē, sevišķi attiecībā uz darba līgumu izgādāšanu, uz ko šeit var reflektēt vienīgi, kad darba meklētājs jau pats ir Amerikā.

Tāpat sūtniecība paziņo, ka saskaņā ar likumu visiem Latvijas pilsoņiem, kas ierodas Savienotās Valstīs, vēsdrīzākā laikā jāreģistrējas sūtniecībā, piesūtot (pa pastu) sekojošas ziņas par sevi: vārds, uzvārds, dzimšanas vieta un laiks, ģimenes stāvoklis, pases numurs, izdošanas vieta un laiks, vīzas numurs, izdošanas vieta un laiks, kā arī pastāvīgā adrese Savienotās Valstīs. Tāpat nekavējoties uzdodama arī adreses maiņa. Visa informācija adresējama sūtnim uz sekojošo adresi: Latvian Legation, 4704 Seventeenth Street, N.W., Washington 11, D.C.

Divas iespējas rietumvalstīm

(Turpinājums no 1. lpp.)

Bevina un Idena runas vairākkārt pārtrauca skaļa apakšnama deputātu piekrišana. Kā ziņo BBC speciālkorespondents, tā izpaudusies arī brīdī, kad Bevins paskaidrojis: „Ja Padomju Savienība turpinās līdzšinējo rīcību, tad stāvoklis var kļūt ļoti nopietns, un tad es būtu spiests ziņot par to apakšnamam." Tā esot tradicionālā formula, ar kādu angļu valdība mudz paziņot parlamentam par iespējamiem kara draudiem.

Arī ASV ārlietu ministrs Maršals trešdien deklarēja savas valdības ciešo nodomu palikt Berlīnē. Padomju blokāde radot kritisku stāvokli, bet valdība darot visu, lai nodrošinātu transporta uzturēšanu ar lidmašīnām.

Vakardienas angļu prese gandrīz vienprātīgi atbalsta Bevina un Idena trešdienas apakšnama sēdē izteikto viedokli. Laikraksts „Sevišķi izcel Bevina izteicienu: „Mēs tagad zinām, kas mums jādara, un zinām arī, kas mums stāv ceļā." Arī pašā apakšnamā Bevinam oponēja tikai viens vienīgs komūnistu deputāts. Laikraksti min arī Bevina norādījumu, ka pēc Berlīnes krizes novēršanas sarunās jāsaukšot četru okupācijas valstu apspriedi.

Frankfurtē trešdien notika apspriedes par Vācijas jautājumiem, piedaloties trīs rietumjoslu militārgubernātoriem amerikāņu valstssekretāram Drēperam, Maršala plāna speciālpilnvarotajam Herimenam, amerikāņu Eiropas štāba operatīvās daļas vadītājam ģenerālim Vedemeieram uc. Vakarā ģenerālis Kenigs sastapās ar 8 angļu-amerikāņu joslas un ģenerāli Klejs un Robertsons — ar 3 franču joslas vācu ministru prezidentiem. Vakar notika visu ministru prezidentu kopīga sanāksme, kurā ģenerālis Klejs viņiem paziņoja rietumu sabiedroto plānus Rietumvācijas valsts izveidošanai un Rietumvācijas valdības dibināšanai. Londonā pa to laiku turpinājās ārlietu ministra Bevina apspriedes ar amerikāņu un franču vēstniekiem. Berlīnes politiskās aprindās pastāvēja uzskats, ka militāro valdību sarunām vien vairs nevarot būt lieli panākumi un būtu jāsāk runāt okupācijas valstu valdībām. Šīni sakarībā gaidīja norādījumus no Vašingtonas, Londonas, Parīzes un Maskavas.

BBC

Drošības padome nevēlas apskatīt Spānijas jautājumu

Drošības padome piektdien nolēma neapskatīt Spānijas jautājumu, ko bija ierosinājis padomju delegāts Gromiko. Kad Argentīna ierosināja jautājumu svītrot no darba kārtības, pret to balsoja Padomju Savienība un Ukraina, bet pārējās 8 valstis atturējās. Gromiko bija vēlējies panākt, lai padome apskatītu stāvokli Spānijā un pārbauditu, kādā mērā valstis izpildījušas UN pēdējās kopsapulces ieteikumu atsaukt savus diplomātiskos pārstāvjus no Spānijas. Argentīnas pārstāvis, atsaukdamies uz līdzīgu Gromiko iebildumu Čechoslovakijas lietā, norādīja, ka tas nozīmētu jejaukšanos Spānijas iekšējās lietās. Arī Anglijas un ASV pārstāvji ieteica pariet pie nākošā darba kārtības punkta, jo stāvoklis Spānijā pašreiz neapdraudot pasaules mieru.

LATVIJA, 1948. g. 2. j...

RI

TS

viņš skumji paskielēja ste...
ūs domājat," viņš lēni teie...
lss bija kā zaudējusi skap...
jūs varat iedomāties, ka ...
cis jūs iegrūst vēl lielākā ...
. Klusē, Elza," viņš aši pē...
redzēdams, ka viņa grib atb...
ut ko citu. „Es pats darīšu. ...
v adata. Pareizi," viņš mirkš...
ā. „Iebrauktais ceļš pāri ez...
izturēs."
„Vai tev prāts?" Elza pie...
jās. „Ledus varbūt izturēs ...
pats neizturēsi. Tev taču k...
nesadzijuši ievainojumi,"
„Vienalga. Labāk tā, nekā ne...
šinājumu un aizdomu kravu ...
ādi nav ne nometama, ne iz...
ma," Ēvalds sapīcis čukst...
u?" viņš ironiski pasmaidīja...
u, labi padomājusi, man ne...
si, ka uzticies man. Ko va...
?' . . . Vai nav tā?"
Elza mirkli šaubījās. Vārd...
āk saprātīgi, lai pretotos.
Ēvald," viņa laiciņu padomā...
īja. „Tev taisnība, bet tev ...
aprot. Tu taču tomēr esi ...
lis."
Puisis nokāra galvu.
Protams, protams. Par jo ja...
ir runa. Nu un tāpēc."
atgriezās un devās uz durv...
Pagaidi, Ēvald."
Nav laika."
Gaidi!" viņa aizsteidzās p...
ekšā. „Vai Kārlis zina, ka t...
mums?"
Nē."
Un tu iesi mājup?"
Protams, man nav bail no v...
Labi," viņa pēkšņi izlēma.
lēpšu Kripšķi."
Ko tu gribi darīt, Elza," ...
jusies čukstēja.
Lai tas paliek mans noslē...
. Būšu pret rītu mājās. Es ...
atrāva durvis un izsteidzā...
nā.
valds brīdi nogaidīja. Viņš ...
ēja redzēt, pat ne nojaust ...
āj Elza. Tikai tad, kad pēc ...
minūtēm ārā atskanēja ...
i, izdzirdis māti klusi noc...
s — „Nabaga Elza" — viņš ...
zās pret to:
zdzēs gaismu, Vileru māt, ...
s prasa, saki, ka neesi man...
usi kopš nedēļas. Un Elza ...
a nav nabaga, māt. Viņa ir ...
— viņai tik daudz spēka ...
mes . . . Ej gulēt, māt. Ar ...
."

(Turpinājums sekos)

Rīkosim Jāzepa Vītola piemiņas koncertus!

...vojas 26. jūlijs, — Jāzepa ...
85. dzimumdiena. Lūgums ...
latviešu nometnēm sākt ...
...us mūsu lielā skaņu mā...
...tara piemiņas koncerta ...
...i. Galvenais ir pats ko...
...ja no tā rastos kāds atlik...
...lūdzam to ziedot prof. Jē...
...la piemiņas fondam, ...
...sējot kasierim Leonam L...
..., (24a) Lübeck, Meesen-Kas...
...zrāda, ka valūtas reforma, ...
..., padarījusi problēmātiskā...
...mas, kas ziedotas vecajā ...
...a faktiski pašreiz fondā nā...
...līdzekļu. Tātad kaut viss ...
...is ziedojums vācu (jauna...
...kās ar pateicību gaidīts.
...su periodisko izdevumu re...
...lūdzam piesūtīt pa vienam ...
...lāram no tiem numuriem, k...
...rā ar prof. Vītola nāvi b...
...esti piemiņas raksti. Izde...
...ējami: Jānim Rudzītim, ...
...ck, Walderseestr. 61.
...pašā reizē lūgums visiem ...
...ašumā būtu prof. Vītola ne...
...iemiņas fonda archīva vajā...
...plesūtīt vēstuļu norakstus ...
...slabāk — fotokopijas.

Prof. J. Vītola piemiņas fonda valde.

Chronika

...viešu mākslu starptautis...
...dē Londonā, kas tur notiks ...
... olimpisko spēļu laikā, pāss...
Niklava Strunkes, Ludolfa ...
un Valdemāra Tones vai 9...
...a Dzeņa darbi. No katras ...
...bārstāvēti trīs mākslinieki. ...
autorus izvēlējies sūtnis ...
...š.
...f. K. Ķiķauka, izcilais klass...
...ģijas speciālists, parakstīts ...
ar kādu Kanādas univers...
...ā profesoram jāstājas 1. s...
...ī.
...kholmas latviešu drāmas ...
...nieka Mārtiņa Zīverta ...
otrā pusē dosies viesīt...
...ienā uz Angliju un Latvi...
...nieku nometnēs izrādīs ...
nav. Ansamblī 3 cilvēki, ...
arī lugas autors Zīverts.

Olimpisko spēļu mēnesi ievada jaunu pasaules un Eiropas rekordu birums

LIELISKI REZULTĀTI VIEGLATLĒTIKĀ, PELDĒŠANĀ, SVARA CELŠANĀ UN RITEŅBRAUKŠANĀ

Jūlijis sporta pasaulei ir šogad visvairāk gaidītais mēnesis, kad Londonā sāksies pēckara pirmās vasaras olimpiskās spēles. Jau tagad no visām pasaules malām ziņo par jauniem rekordiem un jācer, ka Londonā reālizēsies daži gluži fantastiski sasniegumi. Tas vispirms sakāms par **vieglatlētiku**. ASV nēģeris Herisons Dilards 220 jardu barjērskrējienā veica distanci 22,4 sek., par 0,1 sek. labojot oficiālo pasaules rekordu. Herberts Mekkenlejs (Jamaika) skrēja ceturtdaļjūdzi 46,2 sek., pēdējās 3 nedēļās jau otro reizi pārspējot pasaules rekordu, kas ir 46,3 sekundes. Londonas olimpisko spēļu uzvaras favorits maratonā soms Mike Hītanens sasniedza pasaules labāko rezultātu 30 km skrējienā — 1 st. 40 min. 46,4 sek. Viņš pārspēja pats savu rekordu par 3,4 sekundēm. Amerikānim Klaidam Škotam izdevās atkārtot kopš 1936. g. pastāvošo viņa tautiešа Foresta Tovna pasaules rekordu 110 m barjērskrējienā (13,7 sek.). Čechs Emīls Capoteks skrēja 5000 m 14:10,0 minūtēs. Tas ir rezultāts, ko šogad vēl nav spējis neviens cits atlēts pasaulē. Jauns pasaules rekords arī 80 m barjērskrējienā sievietēm: angļu olimpiskā čempione, 19 g. v. Meirēna Gardnere veica distanci 11,2 sek. Italietes Testoni oficiālais pasaules rekords ir 11,3 sek. Reālizēti vēl vairāku Eiropas valstu jauni rekordi: Francijā — Hansenne 800 m 1:48,3 min. un Stade Francais 4×1500 m 16:00,4 min.; Zviedrijā — Nilsons lodē 15,94 m; Dānijā — Paulsens 5000 m 14:32,6 min. Par rekordsasniegumiem jāziņo arī **peldēšanā**. Jauns pasaules rekords 100 jardu peldēšanā uz krūtīm ir amerikāņa Boba Kovela 1:04,0 min. rezultāts. Divi jauni Eiropas rekordi reālizējās Budapeštā. Ungārijas vienība (Niski, Siamari, Kadass, Mitro) peldēja 4×200 kraulā 8:57,8 min. Zviedru četrinieka līdzšinējais rekords bija 9:00,5 min. Bez tam Mitro veica 1000 m kraulā 12:48,4 min., labojot Tarisa (Francija) Eiropas rekordu, kas bija 12:57,0 min. Arī 1500 m kraulā Mitro peldēja lieliskā laikā — 19:22,0 minūtēs. Eiropas meistars Rojis Romeins (Anglija) veica 200 jardus uz krūtīm 2:22,4 min., kas ir jauns Anglijas rekords. Par fantastiskiem rezultātiem dzirdam **svara celšanā**. ASV smagā svara melnais pasaules čempions Džons Deviss olimpiskajā trīscīņā sasniedza 465 kg kopsummu! Jauni pasaules rekordi ir arī viņa rezultāti atsevišķajos celšanas veidos: abrocīgajā spiešanā 152,3 kg, abr. raušanā 141 kg un abr. grūšanā 171,7 kg. Un beidzot **riteņbraukšana**: franču ciklists Džeks Dupo no stāvoša starta nobrauca 1 kilometru 1:10,8 min. Tas ir jauns pasaules rekords amatieriem.

Rekordisti Mirdzu Timmu sporta tērpā šogad vairs neredzēsim.

Mirdza Timma šogad sacīkstēs nepiedalīsies

Mūsu vieglatlētikas rekordiste Mirdza Timma vēl vienmēr ārstē ziemā lauzto kāju. „Ir jau daudz labāk, tomēr ne tik labi, lai varētu atsākt treniņus. Šogad laukumā vēl ne reizi neesmu bijusi. Vieglatlētikas sezona jau sen sākusies, bet man nav iespējas to izmantot. Kāpēc nedomāju šovasar sacīkstēs piedalīties," saka rekordiste. Mēs iebilstam: „Zēl!"

Ukraiņi uzvar DP meistarsacīkstēs volejbolā

Labi organizētajās un tikpat labi apmeklētajās DP volejbola meistarsacīkstēs 26. un 27. jūnijā Mitenvaldē uzvarēja ukraiņu vienība. 2. v. ieguva latvieši un 3. v. ierindojās poļi. Latvieši pieveica poļus 6—15, 18—16, 15—8, ukraiņi — poļus 17—15, 15—8, 15—5 un finālā ukraiņi pārspēja latviešus 15—12, 13—15, 15—11. Mūsu vienībai atļāva spēlēt 5 cilvēku sastāvā, jo sestais vīrs neieradās, kāpēc latviešiem vajadzēja zaudēt drošu cerēto uzvaru. Latviešu sastāvā bija Pelūde (Augsb.), Sīpols, Auzenbergs (abi Esl.), Baumanis un Ozols (abi Hersbr.). Latvieši un ukraiņi fināla spēlē nodemonstrēja teicamu volejbolu. V. Lagzdiņš

LIETUVIEŠI PIEVEIC UNGĀRUS FUTBOLĀ 3—2

DP futbola meistarsacīkstēs 27. jūnijā lietuvieši uzvarēja ungārus 3—2, un ukraiņi pārspēja dienvidslāvu vienību 6—1. V. L.

Eriks Tirners, latviešu izcilais vidējo distanču skrējējs, ieradies Austrālijā. Viņš pārskolojies par galdnieku un Bonegillas imigrācijas nometnē gaida darbu savā jaunajā arodā speciālitātē.

Artūrs Graudiņš, Latvijas rekordists 110 m barjērskrējienā, kas dzīvo Zviedrijā, cer piedalīties DP vieglatlētikas meistarsacīkstēs 31. jūl. un 1. aug. Nirnbergā.

Rekordists Valdis Teteris piedalās sacīkstēs Beļģijā. „Pirmais starts bija mazpilsētā, lielā vēā, garā zālē un sliktā laikā uzvarēts skrējiens," saka rekordists. Turpmāk Teterim paredzēta piedalīšanās ievērojumākās sacensībās.

Ledushokejists Ojārs Ritums nav strādā ogļraktuvēs Beļģijā. „Nav viegli, bet priecājos, ka esmu projām no Vācijas," raksta sportists. Viņa adrese: Avenue de Visé Cheratte Citē, Province Liege, Belgique.

Pelbaseins jaunatnes lietošanai savests kārtībā Vireburgas Centrālajā nometnē. Par jaunatnes apmācīšanu peldēšanā rūpēsies Vireburgas Y.M.CAs peldēšanas sekc. vad. A. Bērziņš un šīs sporta nozares instruktori.

Hesenes apg. latviešu meistarsacīkstēs vieglatlētikā Hannvā J. Pilsēnēca tālumā 6,40 m un St. Sprudzeniece augstumā 1,41 m.

Valkas vieglatlētu pārbaudes sacīkstēs vispusīgā Velta Bebre uzvarēja 100 m (14,5 sek.), 200 m (30,6 sek.), tāllēkšanā (4,50 m), lodē (8,84 m) un diskā (28,18 m), bet D. Bērziņa meta disku 26,07 m. Vīriešu sacensībās J. Baltausis 100 m veica 12,8 sek., K. Upenieks 200 m 26,5 sek., bet tāllēkšanā abi lēca 5,71 m. A. Rāvis meta disku 31,88 m. Skriešanas rezultātus iespaidoja smilšainais laukums.

Rīga uzvarēja Tallinu vieglatlētikā 206—200 p. Latviešu vienībā Gailis skrēja 400 m 50,3 sek. un Noskova 100 m 12,4 sek.

Favorītu neveiksmes šogad loti „modē" neoficiālajās pasaules meistarsacīkstēs tenisā Vimbledonā. Vienspēlē vīriešiem ierindā **vairs nav čechs Drobnijs**, dienvidafrikānis **Sturgess** un arī par drošo uzvaras favorītu uzskatītais amerikānis Parkers. Pēdējais zaudēja 27 g. v. zviedru vispusīgajam sportistam Bergelinam 7—5, 5—7, 7—9, 6—0, 8—10. Teicamas sekmes gūst ungārs Asbots.

Valstu sacīkstes futbolā: Dānija—Polija 8—0, Dienvidslavija—Albānija 0—0, Šveice—Spānija 3—3, Dānija—Somija 3—0 un Rumānija—Bulgārija 3—2.

„Tour de France" riteņbraukšanas sacīkstes sākušās. Šogad tās notiek jau 35. reizi un dalībniekiem jāveic 4923 km. Piedalās franči, itāļi, beļģi, holandieši un luksemburgieši. Sacensības beigsies 25. jūlijā.

Pasaules boksa čempionu Džo Luisu, kad viņš pēc uzvāras pret Džerseju Valkotu savā auto devās uz viesnīcu, ielenca ap 1000 autogrammu tīkotāju. „Brūnā bumbotāja" modernais sporta auto īsā laikā pārvērtās gruvešu kaudzē.

Riteņbraukšanas sarīkojumā „Tour de Suisse" uzvarēja F. Kiblers (Šv.), 1412 km veicot 41 st. 53 min. 48 sek. Sacīkšu pēdējā posmā nositās beļģa R. Deporte, kas, braucot Alpu miglā, iekrita kalnu grīdā.

Zviedrijas jaunais meistars futbolā jau trešo reizi pēc kārtas ir IFK Norrköping. Šīs Zviedrijas ceturtās lielākās pilsētas futbolisti gandrīz visi ir policisti un ugunsdzēsēji.

Apbalvojums Latvijas draugam

Torstens Tegnērs, zviedru sporta laikraksta „Idrottsbladet" šefredaktors, nule apbalvots ar Ziemeļzvaigznes bruņinieka pakāpi. Gratulējam no sirds lielo Latvijas draugu!

Vispusīgs, īpatnējs kungs ir T. T.: izcils sporta lietpratējs analitiķis, kultūras problēmu risinātājs kritiķis, tautsaimnieks un statistiķis ar augstskolas izglītību, valodnieks. Savos rakstos viņš skar visus sadzīves, arī politikas jautājumus, nepaguris cīnoties par patiesu brīvību, taisnību un godīgumu.

Ir, tiešām, jāapbrīno T. T. spējas visu, kas vien svarīgs, redzēt, dzirdēt, lasīt, izprast un rakstīt, rakstīt, diendienā raksīt apgarotā, elegantā stilā dziļi saturīgi savu uzskatu un spriedumu izklāstīt. Pie tam viņš atrod laiku ārī priekšzīmīgām sporta organizācijas un jaunatnes audzināšanas darbam, atrod laiku mākslai, filmai, šacha partijai . . . Joprojām vēl arvien ir aktīvs sportists, kas ne tikai piedalās sacīkstēs bet gūst arī ievērības cienīgus panākumus sportiskā sniegumā ziņā. Jā, dižens vīrs ir Torstens Tegnērs, slavenā zviedru dzejnieka Tegnēra vēl slavenāks pēcnācējs.

Ad. Plūms

Kanādas mežinieku un DP kautiņš

Kanādas rūpnieki un farmeri, kam trūkst darba roku, gan apsveic valdības lēmumu par 30.000 DP ielaišanu, bet daļa kanādiešu strādnieku noskaņoti pret šādu valdības imigrācijas politiku, — ziņo „Newsweek", atstāstot kādu gadījumu Hornpēnā, Ontario provincē. Tur 16. jūnijā kāda kanādiešu meža strādnieku grupa apskaitusies par to, ka viņu agrākājās mītnēs nometināti DP strādnieki. Mežinieki pie alus kausiem tā sakveldinājuši sevī dusmas, ka nolēmuši iet, izsist sasodītos DP."

Bet agrākie DP jau bijuši brīdināti un sagaidījuši „uzbrucējus" cirvjiem, lāpstām un krūmu nažiem rokās. Kautiņš bijis nenovēršams un policija, to izbeidzot, savākusi 25 „cinītājus". Viens no eiropiešiem tāpat apakšveļā, kā to pārsteidzis uzbrukums, aizmucis uz mežu. Pieci kautiņa dalībnieki, to vidū divi DP, ievietoti slimnīcā, bez tam Hornpēnā nākamajā dienā bijuši redzami daudzi mežinieki pārsietām rokām vai galvām.

Toronto apgabala darba padome sūdzējusies, ka neapmācīti DP, izlikdamies par kvalificētiem mehaniķiem, pārpludinot Kanādas darba tirgu un izspiežot no darba kanādiešus. Tādēļ padome pieprasījusi pārtraukt imigrantu ielaišanu, kamēr valdība varētu izmeklēt tiešām kvalificētus iecelotājus. Iestādes Otavā paskaidrojušas, ka šai ziņā nedomā neko darīt, jo tā saukto apmācīto DP uzņemšana bez rūpīgas zināšanu pārbaudes jau esot izbeigta.

Kā Lietuvas partizāni iznīcināja kolchozus

Padomju vara veltī lielas pūles kolchozu radīšanai Baltijas valstīs, bet pretkomūnistiskie partizāni visu laiku to kavējuši. Lietuvā pirmie kollektivizēšanas mēģinājumi notikuši Pilvišķu pagastā, Vilkavišķu apriņķī, bijušā Aušrotu muižā, nodibinot tur kolchozu un pievienojot tam 12 apkārtējas saimniecības, kuru īpašnieki deportēti uz Sibiriju. Par 380 ha lielā pirmā Lietuvas kolchoza vadītāju iecelts krievs Sokolovskis, un kaut kur no Volgas apgabala ievestas krievu zemnieku ģimenes. Bez tam kolchozam norīkota 40 vīru bruņota sardze.

Bet jau pag. gada 12. novembrī, pēc nacionāli demokratiskās pretestības kustības BDPS vadības rīkojuma, notikusi partizānu akcija pret kolchozu, sargi likvidēti, un nākamajā rītā kolchoznieki savā birojā lasījuši partizānu paziņojumu, ka viniem nedēļas laikā jāpazūd. Gan komūnistu partija solījusi pastiprināt sardzes, bet kolchoznieki tomēr pazuduši. Lietuviešu partizāni vispār gādājot, lai krievu kolonisti nevarētu dzīvot mierīgi agrākās lietuviešu saimniecībās un regulāri iekasējot „rekvizīcijas". Partizānu dēļ pat lietuviešu komūnisti neiedrošinoties pārņemt deportētu vai aizbēgušu tautiešu saimniecības.

EIROPA BAIĻU VARĀ

Zviedru un čechu lietpratēji vērtē padomju bruņotos spēkus

Trīs pēckara gadi nav spējuši atnest pasaulei Atlantijas chartas solītās četras lielās cilvēka brīvības. It sevišķi par „brīvību no bailēm" šodien var runāt vēl mazāk nekā par pārējām. Gluži otrādi — pasaule ir pilna baiļu. Īpaši Eiropa arvien vairāk stingst bailēs no iespējama kara, lai gan kaŗu patiesi laikam neviens nevēlas. Pārspriedumos par varbūtēju austrumu un rietumu konfliktu vislielākā neskaidrība ir par patieso to spēku lielumu, kādi ir austrumu rīcībā. Tomēr lietpratēji reizēm operē ar konkrētiem skaitļiem. Patlaban zviedru speciālisti apgalvo, ka, pēc padomju tehniskās literatūras, oficiāliem publicējumiem un citādi iegūtām ziņām, spējot sniegt diezgan detalizētu pārskatu par padomju bruņoto spēku stāvokli. Šos zviedru vērtējumus atreferē „Daily Mail" Stokholmas korespondents Gordons Jaungs.

Pēc zviedru vērtējuma, Padomju Savienība patlaban reorganizē savu armiju, floti un aviāciju tā, lai tās spētu izcīnīt atomkaŗu arī bez atombumbas. Visas trīs ieroču šķiras paredzēts pārvērst iespējami patstāvīgās, neatkarīgās vienībās, kas spētu operēt pat tad, ja atombumbu uzbrukumā būtu sagrautas visas lielākās padomju pilsētas un sakaru tīkls. Otrkārt, visas ieroču šķiras intensīvi apmāca jaunu ieroču lietošanā, izmantojot zināšanas, kas iegūtas studējot pēdējā kara vācu, kā arī angļu un amerikāņu bruņojumu ar kara materiālus.

No Vācijas uz Padomju Savienības tālākiem apgabaliem aizkomandēta atpakaļ divīzija pēc divīzijas, lai tur veiktu reorganizāciju un jauna veida apmācību, lielāko vērību pievēršot kustīgumam. Vīpuros esot iekārtota skola, kurā apmāca speciālās kustīgās vienības pēc angļu metodēm. Daži artilerijas pulki pārvērsti par tālšāviņu raķešu vienībām, ko apmāca rīcībai ar kādu radio ceļā kontrolētu V 1 tipu.

Tai pašā laikā padomju mērķis esot padarīt armiju spējīgu operēt neatkarīgi no tā, kas notiek ar civiliedzīvotājiem. Katrs no pieciem galvenajiem štābiem savu armiju izveido tā, lai tā spētu patstāvīgi pārvietoties, cīnīties un sevi apgādāt. Šīs piecas galvenās armijas ir: maršala Vorošilova ziemeļu armija, ar darbības joslu no Murmanskas līdz Baltijas jūras dienvidu krastam; uz Odesu bazētā dienvidu armija Krimas aizsardzībai; uz Čitu bazētā austrumu armija, ko it kā vēl komandējot ģenerālis Maļinovskis, ar darbības rajonu ap Transsibirijas dzelzceļu, austrumos no Baikala ezera; Kaukaza armija naftas lauku aizsardzībai un maršala Rokosovska rietumu armija, ar galveno štābu Insterburgā, agrākajā Austrumprūsijā.

Pašreiz, kā domā zviedri, padomju vienības sākot atgriesties savās dalās no reorganizācijas centriem, un kā rietumu, tā ziemeļu armijā esot radies skaitlisks pieaugums. Kādas Stokholmas nedēlas avīzes militārais līdzstrādnieks vērtē, ka Ziemeļu armijai, kas Zviedriju interesē visvairāk, esot ap 220.000 vīru un 1500 lidmašīnu. Pēc citiem avotiem, maršala Rokosovska rietumu armijas rīcībā esot ap 750.000 vīru, kas sadalīti pa Baltijas valstīm, Poliju, Vāciju un Ungāriju, pie kam ap 250.000 esot Austrumvācijā. Visas piecas armijas kopā zviedri vērtē uz 200 divīzijām jeb 2 miljoniem vīru, neskaitot ātri iesaucamās rezerves.

Līdztekus armiju reorganizācijai un apmācībai Padomju Savienība iekārtojot plašas ieroču, materiālu un pārtikas rezerves. Iebraucēji no Polijas Zviedrijā stāsta, ka lielas rezerves rietumu armijai esot uzkrātas mežu masīvā austrumos no Krakovas, tāpat Ļubļinas un Bjalistokas tuvumā. Padomju prese patlaban mudina paātrināt graudu un dārzeņu konservēšanas kampaņu. Polijā vien patlaban strādājot 60 konservu fabrikas un ražojot daudz vairāk, nekā izlietojot poļu pašu patēriņam.

Citādu skaitlisku vērtējumu par padomju armijām dod čechu pulkvedis Mikše, vairāku sensacionālu grāmatu autors otrā pasaules kara laikā un vēlākais ģenerāļa de Golla operatīvā štāba loceklis, kas pēc komūnistu apvērsuma Prāgā attēlcās no militārā un aviācijas atašeja amata un palika Parīzē. Pēc pulkveža Mikšes domām, padomju armiju kopējais stiprums ir 4.5 miljoni vīru un ap 14.000 lidmašīnu, kam vēl jāpieskaita 1.121 miljonu armijas satelītvalstīs. Divīziju sadalījums esot apmēram šāds: 56 Baltkrievijā un Baltijas valstīs, 43 Polijā un Vācijā, 24 Ukrainā, 22 Maskavas apgabalā un 30 Sibirijā, kopā 175 divizijas.

Padomju floti zviedri uzskata par trūcīgu lielo vienību ziņā. Tikko esot nobeigta divu 22.000 t aviācijas bazes kuģu būve, katrs ar 60 lidmašīnām — „Krasnaja Znamja" un „Vorošilov". Bez tam padomju flotē esot vēl 3 paveci kaujas kuģi, divi jauni 35.000 t kaujas kuģi būvē, 16 smagie kreiseri, 6 vieglie kreiseri un vismaz 65 iznīcinātāji. Personālais miera laika stiprums četrām galvenajām padomju flotēm esot ap 600.000 vīru. Ziemeļu arktiskās flotes bazi Murmansku patlaban ar vācu ostu materiāliem izveidojot par lielāko flotes bazi ziemeļos. Šai flotē ietilpstot arī agrākais angļu kaujas kuģis 29.000 t „Royal Sovereign", kas tagad saucas „Archangeļsk". Baltijas flotē, ar bazēm Porkalā, Kaļiņingradā un Tallinā, esot arī 37 gadus vecais 23.600 t kaujas kuģis „Oktjabrskaja Revoljucija". Tikpat vecs ir kaujas kuģis „Sevastopol" Melnās jūras flotē, ar bazi Odesā. Tālo austrumu flotē minēti 3600 t smagie kreiseri „Kaļiņin" un „Kaganovič". Šiem spēkiem vēl jāpieskaita Dnepras, Donavas, Volgas un Amuras upju flotes, kā arī Kaspijas jūras flote.

Padomju aviācija, ko komandē Konstantins Veršiņins, uzkrājot lielas jauno strūklas lidmašīnu rezerves. Stokholmā iznākošais padomju propagandas žurnāls minēja, ka padomju lidmašīnu rūpniecība 1947. g. vien ražojusi 40.000 lidaparātu.

Bez tam, protams, padomju zinātnieki intensīvi nodarbināti gar dažādu jaunu ieroču pētījumiem, bet, pēc zviedru lietpratēju domām, tie vēršoties ne atombumbas, bet vairāk citos virzienos. Zviedru profesors Manne Zīgbāns atzīst, ka Padomju Savienība atompētniecības ziņā palikusi iepakaļ rietumiem. Zviedru vērtējumu kopsavilkums ir tāds, ka Padomju Savienība patlaban sagatavojas atomkaŗa varbūtībām ar aizsardzības reorganizēšanu un lielu rezervju uzkrāšanu, tai pašā laikā cenšoties rast gluži jaunus un sensācionālus ieročus.

Bet pārējā pasaule pa to laiku dzīvo bailēs. It īpaši jauns kara baiļu vilnis esot skāris Franciju, ziņo „Newsweek". To izskaidro ar sasprindzinājumu Vācijā, par kuru runājot, arvien biežāk atskan vārdi ar visai bīstamu skaņu. Tai pašā laikā Francija, tāpat kā citas valstis, domā, ka patlaban Eiropā nav militāra spēka, kas varētu aizkavēt padomju armiju triecienu, ja tas cauri Eiropai vērstos līdz Lamanšam. Angļu ārlietu ministrijas aprindās savukārt izteikta doma, ka dzirdētās baumas par it kā iespējamu invāziju augustā vai septembrī izplata padomju aģenti, ar nolūku novērst pasaules uzmanību no draudīgās attīstības Vidējos austrumos un Āzijā.

M. C.

SLUDINĀJUMI

Ar š. g. 15. jūniju gaitas uzsācis
Kanādas un Sav. Valstu latviešu nacionālais laikraksts
BRĪVAIS LATVIETIS
iznāk 2 reizes mēnesī.

Redakcijas adrese: 9536 — 107 A Ave Edmonton, Alta, Canada.
Izdevējs un atb. red.: Konrads Dobelis
Galvenais redaktors: Aleksandrs Kundrats
Eiropas redakcijas vadītājs: Andrejs Eglītis, Post Box 15079, Stockholm, Sverige.
Abonementa maksa par pusgadu $ 3
par gadu $ 5
Paraugnumura cena 25 centi.
Tautieši, Kanādā un Savienotās Valstīs!
Abonējiet savu laikrakstu!
Jauni līdzstrādnieki vēlami visās valstīs, kur dzīvo latvieši. (558)

A. Jenškins meklē Laimonu Kortu no Rīgas, pēdējās ziņas no Westerburgas, Vācijā. Rakstīt: A E C Hostel Wooler, Northumberland, Great Britain. (6)

†

Dziļās sērās paziņojam, ka mūsu sirsnīgais draugs un kara biedrs

FRANCIS PRIŽEVOITS

dzimis 1924. g. 23. oktobrī, miris traģiskā nāvē, peldoties Elbas upē. Apbedīts š. g. 17. jūnijā, Spakenbergas meža kapos.

Edmundštāles slimnīcas
latviešu pulciņš Gēsthachtā

†

Baltais Debesu Tēvs atvēlēja Zemes mātei mūsu

ELVĪNI LĀMU

dzim. 1908. g. 9. martā Dobeles pag. Šīs Zemes gaitas izbeidza š. g. 22. jūnijā. Zemes mātes klēpī guldīta 28. jūnijā, Lībekas Vorwerk kapos.

Piederīgie.

†

Mans mīļais vīrs

Roberts Maurīts

Latvijas valsts kontroles ilggad. revidents,

dzimis 1885. g. 23. jūlijā Rīgā, pēkšņā nāvē miris 1948. g. 29. maijā Spakenbergas latviešu nometnē. Apbedīts 1. jūnijā Gēsthachtas Spakenbergas baltiešu kapos.

Dziļās sērās Alma Maurīte

PC IRO MEKLĒŠANAS APVIENĪBA AROLSENĀ MEKLĒ:

Edvīnu Abramsonu, dz. 1920. g. Siguldā, pēdējās ziņas no Lībušas. Bērentā; Bernhardu Balodi, dz. 30. 1. 1922. g. Rīgā, p. z. no Jelgavas; Jāni Bērziņu, 54 g. v., iespējams, ka dzīvo Flensburgā; Miervaldi Bērziņu, 12 g. v., dzimis Rīgā; Gunāru Brēmani, dz. 5. 11. 1926. g. Rīgā, dzirdēts, ka bijis Dānijā; Emmu Deiderī, 50 g. v., dzimusi Grobiņā p. z. no Gramerbīnas; Mariannu Golderi, dz. 18. 9. 1896. g. Tukumā, p. z. no Silēzijas; Arnoldu Grīnbergu, dz. 11. 11. 1921. g. Mārē, p. z. no Beļģijas; Nikolaju Ikenu, 60 g. v., p. z. no Vācijas; Oti Iciksonu, dz. 1. 6. 1899 vai 1890. g. Vācijā, p. z. no Leipcigas; Ruvenu Iciksonu, dz. 1900. g. Liepājā, p. z. no Leipcigas; Voldemaru Janovskiju, dz. 14. 12. 1924. g. Liepājā, p. z. no Vācijas; Jāni Jostiņu, dz. 7. 8. 1922. g., p. z. no Karalaučiem; Josepu Jungmani, 39 g. v., p. z. no Rīgas; Leo Jungmani, 42 g. v., no Rīgas; Hertu Martinsoni, dz. 12. 11. 1912. g. Rīgā, p. z. no Poznaņas; Vestoru Martinsoni dz. 24. 5. 1930. g., p. z. no Poznaņas; Pēteri Vikmani, 45 g. v., p. z. no Detmoldas; Ernestu Zīvertu, dz. 10. 4. 1901. g. Aizputē, p. z. no Vācijas; Ievu Zīverti, dz. 12. 4. 1903. g. Aizputē, p. z. no Vācijas.

Es ziņu, ka kādreiz man dārziņš būs . . . 2 kaŗa un negaisa vētrās rūdīti (nēc dabas nedzērāji) latviešu zēni vēlas iepaz. prec. nol. ar tautietēm. Vēstulēm ar foto atbilde garantēta. Jaunākais 22 g. v., Vecākais 31 g. v. Adrese: (23) Delmenhorst bei Bremen, Stedinger Strasse 81. (573)

„LATVIJAS" ABONEMENTS,

pasūtinot laikrakstu pa atsevišķiem eksemplāriem (līdz 3 eks. iesk.), maksā DM 3.— mēnesī + DM 0,50 par piesūtīšanu; ar „Atpūtai" DM 4.— mēnesī + DM 0,50 par piesūtīšanu; pasūtinot kollektīvi vairāk par 3 eks. — DM 3.— mēnesī, bet kopā ar „Atpūtai" DM 4.— mēnesī par eksemplāru; pasūtinot uz ārzemēm un maksājot Vācijā kopā ar „Atpūtai" DM 4.— mēnesī + DM 0,50 par piesūtīšanu. Sludinājumi maksā DM 0,70 par vienslejīgas nonpareille iespiedrindas aiznemto telpu.

Abonementa pieteikumi, sludinājumi, naudas pārvedumi un korespondence adresējama: „Latvijai", (13b) Günzburg/Do., Bürgermeister-Landmannplatz 7.